

Ўктам Мирзаёр

Яхши кунлар қувончи

Шеърлар

Алишер Навоий номидаги
Ўзбекистон Миллий кутубхонаси нашриёти
Тошкент — 2005

1

БАҒИШЛОВ

Шаҳмат бўйича Жаҳоннинг 17 чемпиони
Рустам қосимжоновга

Олтмиш тўртта каттакка
Бутун жаҳонни жойлаб,
Шатранж оламида
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Пиёдалар бел бойлар,
Отлари-саман тойлар,
Фарзини шоҳни пойлар,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Оқ-қора лашкарлар мард,
Ҳар наърасида бир жаҳд.
Ўртада шону шавкат.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Юз йигирма саккиз мард —
Бари-шер, бари-йўлбарс.
Дона сурди басма-бас.
Ғолиблик — Рустамга хос,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Ананджон ҳам тан берди,
Адамс тошин терди,
Қаспаровга дард берди,
Ўзбегим кўкрак керди.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Жумла жаҳон ҳайратда,
Спортқўминг ғайратда,
Ҳей, карнайчи, карнайинг,
Ғат-ғатлатиб, сайрат-да!
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Рустамжон, иним, укам,
Ориятимсан, бўтам!
Кел, пешонангдан ўпай,
Сенга шеър ёзди ўктам.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Ўктам МИРЗАЁР

ИСҚИРТ ХОТИНЛАР ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Ипак иштон, зар попук,
Ялпоғингдан ўргилдим.
Бошингдаги ёғ босган,
Қалпоғингдан ургулдим.

Коса-товоқ, қозончанг,
Чиркит босиб ётибди.
Супургини қурмаган,
Шалтоғингдан ўргилдим.

Тўрт бурчакда тўрт чодир,
Иш билмайсан ивирсиб,
Лўли кейиб ташлаган,
Пайпоғингдан улгирдим.

Ундай десам, бундайсан,
Ёришмаган кундайсан.
Алиф кўрсанг калтак, деб
Соч юласан вой-додлаб,
Вой-додингга чидаган,
Аҳмоғингдан улгирдим.

Ўктам Мирзаёр

Чойхонадаги бургутга

1- шеър

Қари бургут, қартайган бургут,
Тумшуқлари тумтайган бургут.
Айтгин, нечун бу ҳолга тушдинг,
Тоғлар қолиб, ерларга тушдинг?!
Истадингми, фаровон ҳаёт,
Текин озиқ, роҳат фароғат.
Ё, кутдингми одамдан мадат?
Қайда қолди салобат, қудрат?
Тақдирингдан кечдингми? Во дод!
Топмадингми иложни сен ҳам,
Ерда жой йўқ, босгани қадам.
Ахир ерда яшайди одам.

2- шеър

Дарё шовулайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Гўё авжланади гўзал бир баёт.
Гўё чечак ўнар кўпик изида.

Дарё шовулайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Яшаймиз кўпикдан излаб нафосат.
Нилуфар кутамиз кўпик изида.

Ўктам Мирзаёр

ГУЛХАН ЁНИДАГИ ҲЙЛАР

Бир шоирман, шайдои юрак,
Кўпни кўриб, дунё кўрмаган.
На зарига ошно бўлибман,
На зўрига қуллиқ қилибман.
Ўзимники, дебман бу дунё.

Спитамен, бирров тирилгин,
Бир сўз дема, қаршимда ўтир.
Дунё асли азалдан кўтир.
Мендан кўра сен кўпроқ кўрган.
Ловуллаиди ўртада гўлхан.

Ўтирибман, юпанчсиз, дилтанг,
Бош кўтариб, бирров қабирдан
Юрагимга беринг тасалли,
Ҳеч бўлмаса сиз Шукур Бурхон.

Ўктам МИРЗАЁР

ТАСАЛЛИ

Бахтнинг нималигин билмасак-да биз,
Барча бахтлилардан бахтлироқ эдик.
Дунёнинг қувончи оёқ остида,
Барча тахтлилардан тахтлироқ эдик.

Нагоҳ, чил-чил синди бахтимиз тахти,
Нагоҳ тўхтаб қолди ҳаётнинг шаҳди.
Тўкилган бахтимиз кўчиб қора ер,
Энди балқон-балқон семириб ётар,
Ўксик кўнглимизда ҳасад ўйғотар

Ўктам Мирзаёр

* * *

Ҳаёт шиддат билан ўзгарар,
Нега ўзгармайсан Нурхоной синглим?
Мунис жилмаясан, бошинг эгасан.
Кўнглинг тушунмайман воҳа, нега ман?

Юрақол тоғларга олиб чиқайин,
Бирга лола тергин, сен ҳам қийқириб,
Юргин бўстонларни бирга кезайлик.
Юргин ҳу гулларни бирга узайлик.

Давру даврон сургин, бошқалар каби,
Тўйларда тараққос бойлаб ўйнагин.
Орзулар кўп эди, ўзим тўймадим.
Сени тергайвериб бунча қийнадим.

Дунёнинг ками кўп, кемтиклари кўп.
Кўявер, уларни тўлдиролмаймиз.
Мени кутсанг, кутгин очилиб,
Қаҳқаҳалар урган гулдай сочилиб.

Қизим Умиданинг хотирасига

Ўйнаб, ўйнаб ўтиб кетди баҳорим,
Хазонларни қувиб етди баҳорим.
Қизгалдоқдай қув очилган чоғида,
Қизгалдоқдай тўзиб кетди биҳорим.

**Чойхонадаги банди
бургут ҳақида биринчи шеър**

Қари бургут, қартайган бургут,
Тумшуқлари тумтайган бургут.
Совлатидан уялди чоғи,
Қанотларин силкиб силкитиб,
Бошин олди биздан беркитиб.

— Нима боис бу ҳолга тушдинг,
Нега тоғдан ерларга тушдинг.
Истадингми, ҳашамли ҳаёт?
Босолмассан бунда бир қадам.
Ахир ерда яшайди одам.

11 06. 03.

**Чойхонадаги банди бургут
ҳақида иккинчи шеър**

Бургутжонни босиб қолди ғам:
«Нега бунча тордир бу одам.
Йўл бермайди босгани қадам.
Оғир жанжир осиб, оёққа,
Банди этди темир таёққа»

Ўйлаб, ўйлаб, бир шохга қўнди.
Бир метрча баланд бўлса ҳам.
Фурур билан оламга боқди.

Олам гўзал, олам фаровон.
Ўз савлати ўзига ёқди.

Ўктам МИРЗАЁР

ҲАЁТ ТЎХТАМАС

Кунлар ўтаверар, кунлардан ўзиб,
Бемаҳал очилган гуллардек тўзиб.
Юракка армоннинг суратин чизиб,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Хотиралар азиз, хотира ўлмас,
Кунлар ўтаган сари, бу кўнгил тўлмас.
Хотира тошларда қотган гул-сўлмас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Излаб борар бўлсанг, рухсорлари йўқ,
Чечаклар тергани баҳорлари йўқ.
Кечаги кун қани? Шунқорлари йўқ,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Умр нима ўзи-бир лаҳза нафас,
Кимларга насибдир бўлмоқ ҳамнафас.
Кимларга бу умр қафасдир, қафас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Қайтай десанг бир он, имкон топилмас,
Имкони топилса, забон топилмас.
Ўтган кунлар каби, замон топилмас,
Ҳаёт давом этар, ҳаёт тўхтамас.

Ўктам МИРЗАЁР

ВАРРАКЧА

(болалик таассуротларидан)

Ҳов болалик, болалик-а,
Соддагина болалик,
Шокиласи жилвир, жилвир
Варракчалар ясадик.

Қувнаб-қувнаб орзумизни
Самоларга чоғладик,
Варрагимиз иқболига
Умидимиз боғладик.

Учди бизнинг варрагимиз,
Ҳаммасидан зўр, баланд.
Виз-визагин визиллатиб,
Дилларимиз қилди банд.

Эрмак бўлиб қолди шўрлик
Елвизаклар қўлида.
Энди унинг овозини
Эшитамиз йўлига...

* * *

Аллоҳ суйганига қилар ҳидоят.
Тадбиркор суради, йўлини берди,
Ҳийлакорга ишнинг чувини берди.
Тириклик кўйида кўча чангитиб.
Юрганга тулпорнинг кучини берди.
Таъмагирга таянч топмади лойиқ.
Ранжиди қитмири қилиқларидан.
Аммо онгда қолиб мансабпарастлар,
Таъманинг таъмини тамшаниб қолди.—
Бир имзо минг танга, табассум ярим.
Саломлар алиқсиз шумшайиб қолди
Кун келиб азроил жоннин сўради.
Эй воҳ, ушанда ҳам тамшаниб гумроҳ
Дедики, майли мен жоним берайин,
Лек айтчи, устига нима берасан.

* * *

Биз улуғ боболар наслимиз,
Отамиз, онамиз қувончи.
Истиқлол нуридан порлади,
Яшнади навқирон фаслимиз.

БОБОМНИНГ ҲИКОЯСИ

Бобом қадим замондан
Бошлади ҳикояни.
Сезгандай бўлдим чоғи,
Жўяли кинояни...
Деди: «Бобомнинг ери
Бўлиқ буғдойзор эди.
Пайкал бошида галат,
Йўриқчиси бор эди.
Шалпилларди енглари,
Қоқшол елка шиққиллар.
Пусиб, дон опқочарди,
Фақат ўғри чумчуқлар.
Ҳадди сиғиб далага,
Бирон кимса кирмасди.
Шул сабаб йўриқчи ҳам,
Дала кезиб юрмасди.
Ҳозир ҳар бир пайкалнинг,
Ўнлаб йўриқчиси бор.
Тўппочали, калтакли,
Юзлаб йўриқчиси бор...»
— Товба, — дейди бобомлар, —
Қўриб, кўнгли вайронман.
Ўз ризқин ўғирлаган
Бандасига ҳайронман.
Қанча бўлмасин эссиз,
Қоравул, йўриқчиси.
Қийин экан, бўлмаса,
Кўнгилнинг қўриқчиси...

СОҒИНЧ ДАФТАРИДАН

Шу дам тили чучигимни соғиндим.
Кўзимга оловдай қуйилди соғинч.
Шу дам кўзи сузигимни соғиндим,
Хумо қуши каби туюлди соғинч.

Соғинч, қанотингни ёзсанг ёза қол.
Самони тўлдириб учганинг бўлсин.
Бир муддат нигоҳим бўлсин Музаффар,
Умидимни Маҳкам қучганим бўлсин.

1993 йил, 30.12.
Деҳли.

* * *

Сўзсиз куйлайсан сен,
Нигоҳингда мўнг.
Томирда қон эмас
Соғинч тўъфони.
Сўзсиз тинглайман мен,
Тўлқинлар зарбин,
Ҳижрон денгизига
Ғарқ бўлган банди.

1994 йил, 29.01.
Деҳли.

* * *

Қишлоғимнинг кўчаларида
Тошлардай сочилиб ётади шеърлар.
Унинг сокин кечаларида
Юлдуздай очилиб ётади шеърлар.
Кезар бўлсам далаларида,
Кўсақдай тўлишиб ётади шеърлар,
Шотутларин сояларида,
Қизлардай кулишиб ётади шеърлар.
Елкамга осаман, сафар халтамни,
Ногоҳ кўмсаб қолсам, илиқ бағрлар.
Кўриб келай, дейман, ота-онамни.
Борсам, йўлларимга нигоран улар
Кўзларидан фақат шеърлар ёғилар.

ҚИЗЛАР МАДҲИ

Ўзбегимнинг қизлари
Товусларга ўхшайди.
Ё, товуслар ўзбегим,
Қизларига ўхшайди.

Бир ён тожик, бир ён қозоқ,
Бир ён туркман қизлари.
Лек, ўзбегим қизлари,
Ўзларига ўхшайди.

* * *

Ўн етти ёшимда келмадинг, кутдим,
Ўн саккиз ёшимда интизор ўтдим.
Ўн тўққиз ёшимда узгандим умид.
Йигирма ёшимда бааримдан тутдинг,
Лолалар сайрига бошладинг кулиб.

ТҮҮРТЛИКЛАР

* * *

Имкон кетса келар, гам чекма,
Тирикликда ўзни натовон этма,
Кетса, келмаси ҳам бор бу дунёнинг,
Имонни кетгизиб, сўнг ўзинг кетма.

* * *

Бу дунёга сиз меҳмон,
Бу дунёга биз меҳмон.
Келинг меҳмонжон, келинг,
Қилайлик қатта гуринг.

* * *

Куну тун кутишар қоқилишингни,
Йиқилмай, мардона туролсанг агар,
Пойингдан чалишар. Айласанг бардош,
Соянгга кўрпалар ташлар биродар!

* * *

Кўзимнинг ўнгида тоғлар қариди,
Кўзимнинг ўнгида мункиллади тут...
Тошларга кўнглимни ёрган чоғларим,
Умрим китобида бўларми унут?!

* * *

Кўнглидай кўнгил топди ким,
Бахт топди ким.
Кўнгилини йўқотди ким,
Тахт топди ким,
Кўнгил излаб саросар чопди ким,
На бахту тахт топди ким.

* * *

Хазонлар ҳам тўкиляпти,
Юрак чокдан сукиляпти.
Отам эккан тералар бир-бир,
Ёмбош-ёмбош йиқилияпти.

НАВРҮЗ ТАРАННУМИ

Бу кун Наврӯз баҳона
Бир ҳис кўнди дилимга —
Ҳар куни бир тўй қилса,
Ярашгайдир элимга.

Сурнай навоси — ялли,
Лолалар чайқалар маст.
Ноғора «така-туми»
Ёмғирда кўзғар ҳавас.

Қаранг, кўшиқ сел қилар,
Раққосалар хиромда.
Юргимда ёшу қари
Қадру эҳтиромда.
Етти ёшдан етмиш ёш
Табассумида — Наврӯз!
Атлас куйлакли қизлар
Мужассамида — Наврӯз!
Яллачи момоларнинг
Беқасамида — Наврӯз!
Дўстлар, жўралар хурсанд,
Қаҳқаҳалари шўхшан,
Халқим, бунча бағринг кенг,
Халқим, нондай улғусан!

Булоқдайин милдираб ,
Энган Наврӯз муборак!
Чашма янглиғ жилдираб,
Тинган Наврӯз муборак!
Бойчечакдай қиқирлаб,
Кулган Наврӯз муборак!
Қизғалдоқдай пилдираб,
Тўлган Наврӯз муборак!
Дала — тузни тўлдириб,
Кўнгилларга жўр бўлиб,
Қалдирғоч қанотида,
Аллоҳнинг паноҳида,
Келган Наврӯз муборак!

ҚАЛБИМНИНГ САЙРОҒИ БОР

Ватанимнинг тимсоли, ғурурию жамоли,
Ва юртимнинг камоли акс этган яловим бор.
Қалбимда оловим бор.
Тенглар ичра тенг, мағрур, ҳилпираши шиддткор,
Дунёнинг томида ҳам ўзбегим ялови бор,
Қалбимда оловим бор.
Ўзбек деган каломни ғурур билан айтамиз.
Дунёнинг ҳар буржидан ғолиб бўлиб қайтамиз,
Мовий осмон, ям-яшил, ҳудудсиз яйловим бор
Қалбимда оловим бор.
Бошлаган ҳар ишимиз, ҳар кун, ёзу қишимиз,
Ўғилимиз, қизимиз-бизнинг юксалишимиз
Озодмиз, яқдил халқмиз, сўзласак сўзи ҳақмиз,
Ёмонларга ёндошмай, улуғ йўлдан адашмай,
Келажакка интилиб бораётган карвон бор,
Таянмоққа суянчиқ-қалбимизда имон бор!
Байроқни имон билган, Ватан сарҳадларида
Жонини қурбон қилган, мардлари бор Ватаннинг.
Ватанни суйганларга қисмат этиб битилган
Шарафларга йўғрилган шартлари бор Ватаннинг!
О, Ватан! Жоним каби шириндир дийдорларинг,
Ватан! деб яшаётган неча алп шунқорлари-
Орлари бор Ватаннинг!
Мақсади: «Тинчлик, Тенглик, ҳамкорлик»ка
даъваткор
Шиори бор Ватаннинг!

Ватанимнинг тимсоли, ғурурию жамоли,
Ва юртимнинг камоли акс этган байроғи бор.
Қалбимнинг сайроғи бор!

ДИЛ

Бу дунё чархпалакдир, ўксима дил, ўксима дил.
Кўзимда ёшларим селоб, ўксима дил, ўксима дил.
Хиёнат ханжарин солди кўксима бил, кўксима бил.
Вафога қасд айлади ёр, сен сабр қил, сен сабр қил.

Кетар бўлди кокиллари сабл айлаб саболарни,
Унутдими ул ёр аҳду вафоларни, вафоларни.
Кетар бўлди, ташлаб бизга жафоларни,
жафоларни,
Истадиму кўнгли балки, сафоларни, сафоларни.

Қолур ўктам дили вайрон, озўрда жон, озўрда жон,
Кўриб Машраб ёки Мажнун не дерди ҳолимга ҳайрон,
ҳижрон — ўтин, йўқдир тутун, ёнар гулхан, ёнар гулхан,
Бу дунё — чархипалак, ўксима дил, ўксима дил.

ТАВАЛЛО

Кўзимга нур бўлиб кирган,
Йиқилсам ер бўлиб турган,
Йўлимга термулиб юрган,
Онажонимни куйларман.

Савлатим, сойлигим сизсиз,
Кўнглимда жойлигим сизсиз,
Бебаҳо бойлигим сизсиз,
Меҳрибонимни куйларман.

Гоҳи ҳуд, гоҳида мубҳам,
Чорасиз эзилиб турсам,
Ҳар сўзи жонимга малҳам,
Қадрдонимни куйларман.

Молу давлат кетар қўлдан,
Кувват ҳам кетгайдир белдан,
Лек номи кетмасим дилдан,
Онажонимни куйларман.

Дўстим Абдуҳошимга

қирқдан ўтиб, қирқ бешга етдик,
Ана, мана, дегунча дўстим!
Элликни ҳам қувалаб кетдик,
Олтмиш яқин, етмишни кўзла,
Саксон борсак, биз-да чимпион!
Шуйтиб, шуйтиб ўтмишга кетдик...

* * *

Дарё шовуллайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Гуё авжланади гўзал бир баёт,
Гуё чечак ўнар кўпик юзида....

Дарё шовуллайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Яшаймиз кўпикдан излаб нафосат.
Нилуфар кутамиз кўпик изида.

* * *

Оҳ, бу балиқ қандай балиқ,
Билсанг айта қол Холиқ.
Сувда сузар жилпанг, жилпанг,
қуруқликда юради.
Бошин боссанг, думи билан,
Думин боссанг боши билан,
Чалпак қилиб, уради.

БИТИКЛАР

* * *

Телефонларнинг бели букчайиб кетди,
Илтимосларни кўтаравериб.

* * *

Чиқиб кетдинг юрагимнинг чегарасидан.

* * *

Ўтмиш аччиқ, орзулар ширин,
Мени бугун ташвишга солар.

* * *

Икки қадам нарида қувонч,
Танимайин этар интизор.

* * *

Ҳисларимга қоқилиб юрдим,
Туйгуларни ортиб елкамга.

УСМОН НОСИР СЎЗИ

Вақт, мендан кутмагин сарҳисоб,
Тақдирдан узилган бир ўқман.
Бир ўқман, мўлжалсиз отилган,
Йўқ, ўқмас, мен озод бир инсон —
Дўстларим арзонга сотдилар.
Дўст тонса не дерман-бу тақдир.
Тақдирдан узилган бир ўқман.
Мен йўқман,
мен йўқман,
мен йўқман!
Чақмоқдай чақилиб тақдирда
Улашмоқ истадим лаҳза нур.
Қоп-қора юраклар бағрига
Оҳ сабил,
эҳ сабил,
уҳ сабил!
Нолавор ўтурман, оҳ, шитоб,
Қанотим қайрилиб боради.
Оҳимдан куйсин-а, шу офтоб,
Жўралар айрилиб боради.
Жўралар айрилса билингей,
Имони қорадир, қорадир.

Онажон! Чорасин қилингей,
Юрагим қон бўлиб борадир.
Бошимда тўлғанар тўлин ой,
Юлдузлар юраги ёрилар,
Дардимдан чўлғанар Энасой,
Бир умид, бир илинж эврилар,
Ўшалар қадрдон, юпанчим.
Ўшалар бўлишар ғамимни.
Босурман қон тўлган қалбимни,
Энди мен тинглаш чун заминни...

МАНЗАРАЛАР

* * *

Ойнинг юзин очгин қаро тун,
Само бағри нурларга тўлсин.
Ҳайратидан ҳаприқиб юлдуз,
Тўлинойнинг бағрига қўнсин.

Ойдин қўшиқ янграсин шу тун,
Шу тун гунча хандон очилсин,
Ташқарида рашк ила кузнинг
Кўз ёшлари ҳар ён сочилсин.

Ҳар ён чошиб ифвогар шамол,
Тўлинойнинг сирларин очсин.
Алаmidан қора булутлар
Бошин олиб, тоғларга қочсин.

* * *

Мен кузни севаман,
Ранглари синиқ бўлса ҳам,
Хунук бўлса ҳам...
Чунки, у бир тўлиб тошган-
Топганин барчага бирдай улашган.
Лаблари қовжироқ, қўллари қадоқ
Отамга ўхшагани учун ҳам севаман!

* * *

Қумиш сағрисида қўпикланиб тер,
Тун бўйи узанда тўлғанади Сир.
Тонг чоғи қўёшни топиб олади,
Сўнг бағрига босганча уни
Мовий кенгликларга чошиб қолади.

КЎЗГУ

Рўпарамда турган шу ойна,
Аксларни кўрсатар ўз сийратида.
Кўлдан кўлга ўтар яна ва яна,
Ҳаяжон юқмайди ҳеч тийратига.
Кўлига тушса у қайси бир зотнинг,
Ҳусну камолидан суйлайди.
Қаранг-а, шу силлиқ, шаффоф
Ҳатто офтобнинг
Нурин синдирмасдан қўймайди.
Кўзгунинг жисмида сездим бир жумбоқ,
У оддий ҳийлага қурилган экан.
Сирти бўлса ҳамки, силлиқ, ялтироқ,
Кўксига қорамой сурилган экан.

* * *

— Жуда мулойимсиз, — уҳ тортди дилдор.
Дейишди: — Соддасан ҳали биродар.
— Ишчансан укажон! Олқади бошлиқ.
Аҳволимни кўриб онаизорим,
Бошимни силади, кўзлари ёшли....

МУҲАББАТ

Кимга вафолисан,
кимга жафоли.
Кимнингдир дардига
бўларсан малҳам.
Кимнингдир бошида
Мажнуннинг ҳоли,
Бегуноҳ қалбида тугамас армон.

ЎғЛИМНИНГ СУРАТИГА ТАҒСЎЗ

Не хаёл элитди сени болажон,
Не ўйлар кечади мурғак қалбингдан.
Балки, нигоҳингда бир оламжаҳон,
Тириклик аталмиш буюк ҳаяжон...

ХУАН РАМОН ХИМЕНЕС

НИҲОЯ

... Мен ҳам кетарман.
Аввал қандай сайраган бўлса,
Қушлар шундай сайрайверади,
Боғ қолади боғлигича,
Боғдаги дарахтлар ҳам,
Қудуқнинг тубида эркаланар ой.

Қунғироқлар жаранглаб хушҳол.
Пориллаган кун оғушида,
Мен ҳақимда эслар эҳтимол.
Уфқ бир дам сақлагай сукут.

Ўзгаради йўллар, сўқмоқлар,
Ўтар бир-бир суйганларим ҳам.
Боғимдаги сокин ўтлоқнинг
Оғушида зерикар соям.

Мен кетаман, ҳаммаси қолар —
Дарахтлар, тонгги шудринглар,
Ойни қучоғида эркалаган
Қудуғим ҳам қолар шубҳасиз....

Аввал қандай сайраган бўлса,
Қушлар шундай сайрайверади.

* * *

Ёғилади тилло баркашдан
Кўз олгувчи ял-ял шалола.
Кўйилгани сайин табора
Мунавварлик тўлар кўнгилга.

Гуё қудуқ тубидан зилол
Чашма сизиб чиққан сингари.
Талпинади осойиш билмай
Ёғду, ташна она ер сари.

Гул ва Юлдуз шундай ёнма-ён,
Эсиб турар ҳузурбахш сабун.
Бахт тўкилиб қолган бу жойда
Мовий дунё ётар ястаниб.

* * *

Бир кун кўнгил очиб шунчаки,
Десам, менинг ёлғиз тилагим —
Ёрим баҳор яшнаган чоғда
Кийиб юрса ҳарир кўйлагин.

Пирпиратиб мовий кўзларин,
Умид-ла у боқди ирғаниб,
Шу дам ғунча лабидан маъюс,
Табассуми кетди сирғалиб.

Шундан буён май оқшомлари
Тақдир бизни дуч қилиб турар —
Кўчасининг бошида у қиз
Оппоқ кўйлак кийиб ўлтирар.

* * *

Келди умр каби ўткинчи,
Хушлашмоқнинг сокин оқшоми.
Сўнги туғишганим, алвидо...
Мен истайман мангу яшашни!

Шафақланган уфқ ловиллар...
Мажруҳ қилар қонталаш япроқ,
Орзуларга тўлиқ дилимни.
Мен истайман мангу яшашни!

Қандай гўзал бу турфа олам!
Сўниб қолма пирпираган шам,
Мен албатта мангу яшайман,
Сен ҳам мангу қолақол, оқшом!

* * *

Мени унитмагин
Кутилмаган қувонч!
Ишончларим чилпарчин бўлган,
Узоқ кутганларим унутилган.
Аммо, сен беқарор, кутилмаган қувонч
Унитмагин мени!
Унитмайсанми?

ТАҲАЮЛ

Шунчалар толиқдим, шунча толиқдим,
Алангалар ҳатто кўринар сўник.
Йигирма йил умрим кечган шаҳарда
Дақиқалик ҳаловатим йўқ.
Қаҳқалар сўник, йигилар сўник,
Думоғингни ёрар оқшом ҳавоси,
Ана, юлдуз санар болаҳонада
Ҳамсоямнинг бийрон боласи.
Кўшилиб санайман, оҳ етиб бўлмас,
Бир, икки, уч, тўрт, беш зўрға!
Йўқ, етиб бўлмайди, қайта санайман,
Эргаша олмайман, чақнаган нурга...

* * *

Ҳайқираман ўзимга ўзим:
«Йигирмага кирдинг, Дамасо,
Йигирмага кирдинг сен бугун!»
Етаклашиб ёнимдан ўтар
Севишганлар бепарво, шодон.

Мен китоб ўқийман, шеърлар битаман,
Севиш ва севилиш ҳақида ҳамон.
Бахтиёрлик ҳақда, баҳорда офтоб
Нурини меҳрла сочиши ҳақда...

Лек бугун кўзгуга боқдим шахд ила.
Ва дедим ўзимга: «ҳайқир Дамасо!
Баҳоринг кутмоқда таманно билан
Йигирмага кирдинг Дамасо!»

МИГЕЛЬ ДЕ УНОМУНО

ЁШЛИК

Ўша оқшом эрта тонг билан
Кетажакман, деганим ҳамон.
Ховатирли табассум қилди,
Боқишлари сирли ва гирён.

— Нега? — деди хиёл довдираб.
Гуё мен ҳам қолдим қовжираб,
Ҳукум сурган бу сукунатдан.
— Нега?— қалбга ўт солар савол.
— Билсанг, бу юрт кенгликларига
Юрак сиғмас, қичқирмоққа шай.
Йўқдир ўзни оқламоққа ҳол...
Хит қилади сўзлар топилмай.

— Қаён?
— Бундан нарига,
Баланд жойга зулмат осмони
Шундай жойга, токи юлдузлар
Сукут сақлаб, эзмасин мани.

Қўзларига фарқ бўлди шу он,
Фафлат босган юлдузлар...
Уни сирли табассуми беркитти.

Дамасо АЛОНСО

* * *

Тоғ дарёга боқар-да,
Мен, ҳаётман, деб ўйлар.
Соя сувда қалқар-да,
Сузяпман, деб ўйлар.

Жонсизлар борки, бари,
Ўзин тирик кўрсатар.
Асл тириқлар эса
Кетиб, қайтиб келмаслар.

Леон ФИЛИПЕ

* * *

Тулпорингу уйу яроғинг —
Молу мулкинг буюрсин, оға!
Ҳеч вақосиз кўчада қолдим
Отамерос кўшиғим билан...

Қишнинг қора кунида қувдинг...
Менку кетсам кетарман бадар
Лек сен сақов қоларсан мангу!

Тулпорга жим урасан жабдуқ,
Гулханга жим боқасан қандай?
Ёки қандай чархлайсан ўроқ...
Кўшиқни ҳам мен олиб кетсам?

ФЕДЕРИКО ГАРСИА ЛОРКА

ГИТОР

Ўрлай бошлар
гитор ноласи,
чил-чил синар
тонг пиёласи.
Ўрлай бошлар
гитор ноласи.
Энди уни овутиб бўлмас,
Беҳудадир, совутиб бўлмас!
Уввос солиб бўзлайди гитор,
Гўё узан аро чопган сув,
Гўё бўрон — изиллаган ув,
Энди уни овутиб бўлмас!
Уфқ бўзлар тонгни соғиниб,
Худди шундай бўзлар дайди ёй.
Шундай бўзлар чатнаб ётган қум,
Салқин тўшли гиёҳга етмай.
Чирқирашар сўнги бор шундай,
Қушлар, тортса юҳонинг коми.
О, қисмати шўр бўлган гитор,
«Беш бешафқат тиглар қурбони!»

ВАСИЯТ

Ўлсам,
Кўминг гиторим билан
Шарқираган сойнинг қумига.
Оранжзорлар
Сўнгги масканим бўлсин
Ранго ранг билан.
Агар ўлсам.
Агар ўлсам,
Бўғотларда пирпирак бўлиб,
шамолларга тураман қарши.
Жим...
Агар ўлсам!

СОЛЕА

Қора ҳарир либос эгнида,
Олам унга кўринади тор,
Етиб бўлмас кўнглин тубига.

Қора ҳарир либос эгнида,

Ўртагувчи оҳу ноласин,
Эҳтиросли нафасин ҳатто
Ютар гуё гаюр шамоллар.

Қора ҳарир либос эгнида.

Очиқ қолган болахонанинг
Эшигидан мўралар беор —
Эҳтирос-ла қуйилган ёғду.

Ҳай, ҳай, ҳай, ҳ-а-й...
Қора ҳарир либос эгнида!

КАНТЕ ХОНДО

Халқ ижодиётидан

* * *

Тангридан-да улуғман билсанг!
Гуноҳингдан ўтмас эди у
Қилмишларинг мен кечирдим-ку.

Мени кутарми жоним

Кокили сунбул, сунбул,
Шайдоси бўлди қўнгил.
Қўнгилларини чоғлаб,
Қўлига хино боғлаб,
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

Капалак гул, наргис гул,
Настарину ҳаргиз гул,
Гулдир босган излари,
Лов-лов ёниб юзлари,
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

Қўл узатсам, гул қўрқар,
Узай десам, қўл қўрқар,
Яноғи гул, лаби гул,
Қомат — лола каби гул.
Мени кутарми жоним,
Мени кутарми жоним.

Ўктам МИРЗАЁР

* * *

Кўнгил, нечун бўлибсан шайдо,
Вафоси йўқ дунёларига.
Садоқатни паноҳ, деб билдик,
Алданмадик риёларига.

Муҳаббатнинг сўқмоғи чағир,
Ундан умид узиб ўтамиз.
Ишқ йўлида иккимиз сағир,
Дунёсидан бешиб кетамиз.

Сойларига шодон боқмаймиз,
Бургут учса, ҳайрон боқмаймиз,
Турналарга қўшиқ айтмаймиз,
Улар қайтар бизлар, қайтмаймиз.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Юрагимнинг тўрига бир қўр тушди,
Қуралай кўзгинангга ўхшайди.
Тун пардасин сидириб,
Юзин очган тўлин ой,
Юзгинангга ўхшайди.
Шамдек ёнсам, малагим,
Атрофимда парвона,
Жони фидо жонона
Ўзгинангга ўхшайди.
Шу чилвири сочларинг
Тун қўйнида тўлганиб,
Йўлларимда бор бўлдинг,
Бир суюмли ёр бўлдинг.

Ўктам Мирзаёр

КЎЗЛАГУВЧИ МЕН ЎЗИМ

Кўнгилда куйлар чалинди, тинглагувчи — мен ўзим.
Чертиб қалб торини сим-сим, куйлагувчи — мен ўзим.

Тасалли топса деб дил, кўнглим обод айладим,
Тошди қалб дарёси лим-лим, бўйлагувчи — мен ўзим.

Тоза қалб, тоза ифор, деб ёнди қалб шаъмлар каби,
Шаъмдоним ҳолига чора излагувчи — мен ўзим.

Боғимда жамбилу райҳон, боғ гули атрин сочар,
Булбул каби ишқ торини созлагувчи — мен ўзим.

Ўктам, тортма ҳижрида васлининг камонини,
Дам топиб, айлар итоат, кўзлагувчи — мен ўзим.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Еб — тўймас чол,
Кўзи оч — баттол.
Шалвирар
Ғаламис юзлари.
Ўрадай оғзида ниҳоя топар
Одамнинг излари.

ФАРЁД

Кўнглим ярим менинг,
Бахтим тўлиқмас,
Бахтимдан айрилдим,
Қайта йўлиқмас.

Во, болам, во, болам.
Бунча қоронғу олам.

Мен энди отамас,
Ота эмасман.
Истасам тош каби,
Қота билмасман.

Во, болам, во, болам.
Бунча қоронғу олам.

Қандай яшаб бўлар,
Бахтсиз, қувончсиз.
Наҳот умр ўтар,
Изсиз, нишонсиз.

Во, болам, во, болам.
Бунча қоронғу олам.

Қайдан излай изларин,
Умидажон қизимни?
Қаро ер бағриданми,
Музаффар — қундузимни?

Во, болама во, болам,
Во, болам, во, болам

Ўктам Мирзаёр

* * *

Англаб етолмайман,
Кимларни қўллар,
Ойболта кўтарган
Гунг, сақов қуллар.
Ур, деса уради,
Сур, деса сурар.
Изингдан жинлардек
Эргашиб юрар.
Азалдан шундайми
Дунёда ишлар?
Овоз чиқармасдан
Иглари тишлар.
Ҳамиша ёмонни
Излаб, чопади.
Мен ҳайрон, яхшини
Қайдан топади?

* * *

Юзимдан қувончлар йўқолди,
Дилимдан ишончлар йўқолди.
Босарга изларим йўқолди,
Оҳ, қора кўзларим йўқолди.
Энди мен отамас, ота эмасман.
Истасам, тош каби қота билмасман.
Қиз ўстирдим, қизим аллоҳга лойиқ,
Ўғил ўстиргандим, бўлди малойик.
Армон, сени буғиб ташласам,
Азоб, қани сенсиз яшасам.
Кўрганларим бурдалар таним,
Вой жоним, вой жоним.

* * *

Ҳаётнинг кўзига боқдим тап тортмай,
Само шундай ерга тўшини қўйди.
Юлдузлар марварид тутдай тўкилди.
Ойни ўроқ қилдим, сомониўл — сурнай.
Юракнинг чигалин ёздим тонггача.
Тонггача кўнглимда жаранглади най.

Ўктам Мирзаёров

НАРПАЙ

Мен сени нимага соғинмай, Нарпай?!
Товонлари тўла тикон болалик,
Муждада ҳаяжон, ҳайрон болалик.
Бағрингда ёқаси вайрон болалик.
Мен сени нимага соғинмай, Нарпай?!

Музаффар — тонларим сендаку қолди.
Сирқираб қонларим сендаку қолди.
Умидим чечагин сенга ўтқаздим —
Жигарбандларимни сенга тутқаздим,
Мен сени нимага соғинмай, Нарпай?!

Ловуллаб ёнмоқда дил дафтарларим,
Осмнингда учар кўш каптарларим.
Нарпай, тупроғингда менинг дардларим.
Мен сени нимага соғинмай Нарпай?!

Ўктам Мирзаёр

БИТИКЛАР

* * *

Ташвиш қучоқлайди бору будингни,
Қўлларибг боғланган, оёқда кишан.
Ўзгадан қутмагин мадад ё юпанч,
Ўзингга ишонгин, ўзингга ишон!

МУҲАББАТ

Кимга вафолисан, кимга жафоли,
Кимнингдир дардига бўларсан дармон.
Кимнингдир бошида Мажнуннинг ҳоли.
Беғуноҳ қалбида тугамас армон.

ЛОЛА САЙЛИДА

Лолалар гулхани кўчди қалбимга,
Ёнсам, бира тўла ёнай, деб тамом.
Бағримга босгандим, бир томчи шудринг
Қизнинг бўсасидай қўнди лабимга.

ХАЁЛОТ

Хаёлот мисли денгиздир,
Гирдобидан кетолмасман.
Тубсиз уммонлардан ўтиб,
Соҳилига етолмасман.

* * *

Йигитининг елкаси оша,
Кўзларимга тикилган жонон,
Карашмалар қилмагин бунча,
Муҳаббатинг ёлғондир ёлғон.

ДУНЁ

Менинг шууримда боласан, дунё,
Нимани бўлишиб оласан, дунё.
Бўлҳо-бўл, қирҳо-қир, туриш-турмишинг,
Меҳварда ким билан қоласан, дунё?!

ИСТАК

Ой, менинг кўнглимга солмаса ўроқ,
Ҳилол бўлиб, қалбимга кирса.
Юлдузлар, дилимга солмаса титроқ.
Доимо бошимда чарақлаб турса,
Шоир бўлармидим балки, яхшироқ?!

* * *

Бу замоннинг ўйинчилари,
Туя каби билтанглаб ўйнар.
Тулкилари қарсак чалади,
Айиқлари лапанглаб ўйнар.

Тўқимлари ҳар томон энган,
Эшаклари бир-бирин минган,
Бўриларнинг тишлари синган,
Хўтиклари диконглаб ўйнар.

Чигирткалар диркиллаб ўйнар,
Чумчуқлари чирқиллаб ўйнар,
Ҳаккалари тўкиб қочади,
Олашақшақ чўқиб қочади,
Пўпишаги попиллаб ўйнар.

Эй муғанний, тўхтат созингни,
Чийиллаган йўқ овозингни,
Тўйхонада қолмади бир соғ,
Зоғларинг ҳам зориллаб ўйнар,
Кўзда ёши пориллаб ўйнар.

* * *

Абдумажид АЗИМГА

Пастаккина. Уй деса ҳам бўлади,
Алангалар ичра қолди ловуллаб.
Қиш чилласи қирсиллатар суякни.
Паноҳида тўрт гудаги чирқиллаб,
Шоир қолди юрак, бағри ҳувиллаб.

— Йиғлама той, эрта яхши бўлади,
Ёмон кунда одам чидаб туради.
— Ота, нега бугун ёмон, нон ҳам йўқ?!
Тилга кирган Муғаннийжон сўради.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Бу замоннинг ўйинчилари,
Туя каби билтанглаб ўйнар.
Тулкилари қарсак чалади,
Айиқлари лапанглаб ўйнар.

Тўқимлари ҳар томон энган,
Эшаклари бир-бирин минган,
Бўриларнинг тишлари синган,
Хўтиклари диконглаб ўйнар.

Чигирткалар диркиллаб ўйнар,
Чумчиқлари чирқиллаб ўйнар,
Ҳаккалари тўкиб қочади,
Олашақшақ чўқиб қочади,
Пўпишаги попиллаб ўйнар.

Эй муғанний, тўхтат созингни,
Чийиллаган йўқ овозингни,
Тўйхонада қолмади бир соғ,
Зоғларинг ҳам зориллаб ўйнар,
Кўзда ёши пориллаб ўйнар.

* * *

Юрак, бунча типирчилайсан,
Биз айтмаган сўзлар қолдими?
Гоҳ шошасан, гоҳ имиллайсан,
Биз босмаган излар қолдими?

Эшик қоқиб, баҳор ҳам келди,
Энтикасан, туйиб нафасин.
Шошиқасан, ялпизни кўрсанг,
Торлик қилар кўкрак қафасим.

Жиндаккина қувонч ортиқча,
Ғамни эса кўтаролмайсан.
Олисларни кўзлаган эдик,
Наҳот, бирга ета олмайсан?

Ўктам Мирзаёр

* * *

Бунча кўпдир қалбда шеърларим,
Шовуллайди бари шошиқиб.
Бари кетмоқ бўлар кўнглимдан,
Қолиб кетмаслик чун, ошиқиб.

Бир нималар бўлмоқда чоғи,
Тунларимдан безмоқда уйку.
Титраб, титраб қалбнинг япроғи,
Шууримга солади қутғу.

Ўктам Мирзаёр

ТАЪМАГИРЛАРГА

Таъмагир таъманинг таъмини олди —
Бир имзо минг танга, табассум ярим.
Саломлар алиқсиз шумшайиб қолди.
— Воҳ, — дея бандаси худога солди.

Азроил дедики: — Бунча хўрасан,
Шайтоннинг пирисан, морга жўрасан,
Ўлжа кўрганингда қараб турмайсан,
Юҳодай ютоқиб, ямлаб юлқийсан
Аждарҳо тўяди, бир сен тўймайсан.
Мазлумлар тинчирми, жонингни олсам?!
— Майли, — дер таъмагир, фойда кўрасан,
Лек айтчи, устига нима берасан?

Ўктам Мирзаёр

АНГЛАШ

Келарлар, кетарлар қатор ва қатор,
Англаб, англамасдан дунё сирина.
Менинг англаганим-диёнат ва ор —
Иккиси ювади кўнгил кирини.

Киприкда қалқиган бир қатра ёшдай,
Қалтираб турибди беорам дилим.
Тулпор туёғини қайраган тошдай,
Қотиб бораяпти тобора кўнглим.

Дунёнинг сири кўп, томошаси кўп.
Шерлари тулкидир, тулкилари шер.
Ана, қор ёғмоқда ғуборсиз — гуп, гуп,
Ана, деразадан баҳор мўралар.

Гул гуллигича қолди, осмон, ой, қуёш...
Ўзимизни ўзимиз енгдик.
Керакмас, уларни ортиқча бўяш,
Қалбларни қафасга жойладик, кўндик.

Фақат, тонг беғубор, жуда беғубор,
Унда муҳаббатнинг тиниқлиги бор.

Ўктам Мирзаёр

НИЯТ

Осмондаги юлдуз шодасин,
Марвариддай буйнингга оссам.
Шафтолининг гулидай ҳарир,
Рўмолингни лабимга боссам.

Сен, сесканиб, ўйғонсанг тонгдай.
Ҳовуч, ҳовуч, ишқнинг бодасин,
Қониб, қониб, симирсак бирга.
Муҳаббатип райҳондай эксак,
Бизни улғайтирган заминга.

Порилласа олам, яшнаса олам,
Райҳоннинг буйига маст бўлса олам.
Биз, етаклашиб кетаверсак, кетаверсак...
Қизғалдоқлар оралаб,
Ял, ял ёнса адрлар,
Бахмал паёндозлар ёзса қирлар.
Кетаверсак, кетаверсак.

Ўктам Мирзаёр

Ўғлим Музаффарга

Ҳаёт аямади,
Ҳаққини олди.
Сочимга оқ берди,
Жонимга тўзим.
Руҳинг инжимасин,
Меҳрибон қўзим.
Сен ўлган эмассан,
Ўлган мен ўзим.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Дўст, дедим, дўстим дедим,
Кувнашиб, ўсдим, дедим.
Дўстим самон тикқанда,
Вой-воя пўстим, дедим.

Ўктам Мирзаёр

БИТИКЛАР

У

Дўст бўлиб, дўстдай мард туролмайди у.
Дўстлар даврасида юролмайди у.
Туриб, ўтириши гуё дўстнамо
Дўстликнинг гаштини суролмайди у.

* * *

Одам англамайди одамлигини.
Курту кумурсқадай ҳардамлигини.
Ҳалолман, — дейдилар тамоқ йиртишиб,
Қилган қилмишлари ҳаромлигини.

* * *

— Кўнгил не, — деб сўрдинг эй, дўст,
— Бир шода гулга ўхшайди.
Ё, гул шоҳида бедор,
Сайроқ булбулга ўхшайди.

* * *

Ўзбегимнинг қизлари товусларга ўхшайди,
Ё, товуслар ўзбегим қизларига ўхшайди.
Бир ён афғон, бир ён хитой, бир ён кашмир қизлари
Лек, ўзбегим қизлари ўзларига ўхшайди.

ШОИРНИНГ СЎЗЛАРИ

Юрак сут каби повуллаб,
Ҳисларни тоширади.
Сўзларни шопиради.

Дарёга боқиб, ўзини совутади шоир.
— Менга нима, ёнса ёниб кетмайдими,
Бу сўқир дунё, дейди ўкиниб.
Қийнаб чиқаверар сўзлар буғзидан.
Олиб, дарёга ташлайди уларни.
Тошиб кетар дарёнинг ҳислари.
Шоир қўрқади,
Сўзларни олиб, тош каби тоғларга отишга.
Кўчки бўлиб кетишидан қўрқади шоир.
Лангиллайди юрак.
Сўзларни олиб, дунёга отишга қўрқади шоир.
Шу боис, ловуллаган қизғалдоқ бўлиб,
Қабридан чиқар сўнги дам,
Юрагида қолган ўтли сўзлари.

Ўктам Мирзаёр

СҮРОҚ

Ўғлим Музаффар хотирасига

Қанча ўпичларим тупроққа кетди.
Қанча ўтинчларим кетди тупроққа.
Тили бўлмаса ҳам сўзлагувчи қалб,
Айтча, нега куним қолди сўроққа?!

«Ота», деган сўзга интизор қулоқ.
Наҳот энди лабдан табассум сўнди.
Наҳот умрим шундай ўтади энди,
Наҳот тақдиримга юрагим кўнди.

Умр ўтди чоғи, қайтарга бир он,
Хатто қилдай кўприклари йўқ?
Наҳот ўтди, кетди беқадр даврон,
Наҳот энди югриклари йўқ?

Шодлик қани, қани ўша бахт,
Шўху шодон тўполон қани?

Қани энди бултурғудай шахд,
Суратидан излайман маъни.
Қароғидан қуёш нур олар,
Қошларидан ҳилол уялар.
Сўзларида бир олам маъно...
Лаблар недир айтаман, дейди.

Гуё, — ота, отажон, — дейди,
Айтгин ўғлим, гапиргин болам,
Сен гапирсанг ёришар олам.
Мен кутаман, илҳақ, интизор.
Манглайимда оқшом қораяр.
Юракка қил сизмас, тораяр.
Осмон шамларини ёқади.

Суратига тикиламан, жим.
Бир сўз демас, кулиб боқади...
Умрим шамдай эриб оқади.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Умр ўтиб кетяпти,
Бир кунин тутолмадим.
Даврон ўтиб кетдию
Лек ўзим ўтолмадим.

* * *

Мен ортда қолдимми?
Умрим толдимми?
Орзулар униқиб,
Ҳис йўқолдимми?

Одамлар турфадир,
Йўлга солдимми?
Ўзимдек ғарибнинг
Кўнглин олдимми?
Умрку ҳеч кимга
Қилмаган вафо.

* * *

Тишим дондон,
Фурур — шурва,
Виждоним — нон.
Ейман, десам
Кўймас имон.
Яша, Ўктам,
Яша Ўктам.

ЙИҒИНГ

Йиғинг, йиғинг, йиғинг, йиғинг,
Йиғинг, йиғинг, йиғинг.
Йиғинг,
Йиғинг, йиғинг, йиғинг!
Йиғинг, йиғинг, йиғинг, йиғинг
Йиғинг, йиғинг, йиғинг.
Йиғинг!
Йиғинг!! Йиғинг!! Йиғинг!!
Йиғинг!
Йиғинг, йиғинг, йиғинг, йиғинг,
Йиғинг, йиғинг, йиғинг.
Йиғинг,
Йиғинг, йиғинг, йиғинг!
Йиғинг, йиғинг, йиғинг, йиғинг
Йиғинг, йиғинг, йиғинг.
Йиғинг!
Йиғинг!! Йиғинг!! Йиғинг!!
Йиғинг!
Йиғинг!
Йиғинг!
Йиғинг!

* * *

Кутмаганда биров очса
дастурхон.
Унда бўлса қотган нон.
Бўлса-да, тишим дондон
Ўйганур дилда гумон.
Қийнайсан жону дилим,
Қуриб кетгур сен виждон,
Қуриб кетгур сен виждон.

Ўктам Мирзаёр

ЗАМОНДОШЛАРГА

Ватан — менинг кўнглим,
Ватан — сенинг кўнглинг,
Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

Таборо юксалар,
Орзулар нарвони.
Тинч бўлса, яшнаса,
Ватаннинг қўрғони.

Белингни боғлагин,
Кўнглингни чоғла.
Меҳр қўй Ватаннинг
Ҳар гиёҳига.
Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

Дўстим, елкадошим,
Сафларда бор бўл.
Улуғ Истиқлолга
Бошлади Сарбон.
Кўнглимизда ҳурлик,
Елкамизда ҳурлик.
Истиқлол туғини
Кўтарди карвон.
Бизлар карвон бўлидик,
Сафдош — беармон!

Обод ватанларда
Ободлик — байрам.
Озод ватанларда
Озодлик байрам.
Чехрангда табассум
Кўрсам замондош,
Кўнглимда байрамдир,
Кўнглимда байрам.
Бахтинг шу — Истиқлол
Офтоби бошда.
Қалбингдан тафт олар
Ҳатто кўёш-да!
Миннат йўқ,
Еганинг — бир чўқим ошда,
Ватан обод бўлар,
Кўнгил обод бўлса!

Ўктам Мирзаёр

ТОМОШАДАН СЎНГ

Минг нечанчи марта Гофир саҳнада
ҳақиқат сўрайди тўражонлардан.
Минг нечанчи марта,
садо ҳам чиқмайди ўлик жонлардан.
Гофирнинг кўксида ҳақиқат гижим:
«ҳадиксиз яшашнинг иложи борми?!
Тўражон, айтингиз, ҳақиқат борми?!»
Солиҳбойнинг қулоқлари динг.
Мингбошилар боқади айёр.
«Оши бўлса, хотини бўлса,
бу жиндига яна не даркор!»
Кўз қирида кўради Гофир:
Мешдай қоринлару хумдай бошларни.
Хўрсиниқ келади кишандай оғир
Кипригида тутиб қолар ёшларни.
Тугён, бўйнида томир кўқарар,
Тугён, миршабларни ҳар ён итарар:
«Елкадан кетмони тушмаган жонлар
шунчалар хорми?
Тўражон, айтингиз, ҳақиқат борми?!
ҳали очилмаган ўндан бир гули,
Жамила киради, сочи сунбули,
Минг нечанчи марта, саҳна айланар,
Айланар заминнинг гардиши такрор...
— Жамилам, бунчалар гулим бўлма гўл,
Сенинг кўз ёшларинг қиммати бир пул
Сени тиллоларга кўмдирмоқ бўлган,
Зар бериб, ишқингни ундирмоқ бўлган
Елкаси яғиру кўнгли гулингни,
Сибирь сургунида ўлдирмоқ бўлган
Номард кимсаларни кўрдингми энди?!
Бир итча кўрмади, занжирга солди.
Ёлғиз суянганим сен эдинг олди.
Кечиргин, Гофиринг гафлатда қолди.
Беор, шилдираган занжирлар беор!
Иснодни билмаган абжирлар — беор!
Ялинма, бу кунлар ўтар Жамилам,
Ялинма, қаддингни кўтар, Жамилам!

...Минг нечанчи марта ёпилар парда,
Ёпилар газаблар, қийноқ, аламлар.
Минг нечанчи марта ойдин шаҳарга
Ғофирни оутиб қайтар одамлар.

Масрурлик

Тунлар тонгга уланар,
Майса — узук — лаъл — шабнам.
Дудоқлар бўсадан нам...
Олам жилвагар бирам!

Ҳажрлардан фориг дил,
Сигмас сўнгсиз маъвога.
Меҳрга ташна кўнгил
Тўлди ишққа, навога.

Сувларга суқланаман,
Тўлқин бўлгим келади.
Гоҳо дудуқланаман,
ҳислар тўзғиб, елади.
ҳаёт!
Сени
Севаман!

Қандай ўтаяпти тунларинг
Онларимдан дараксиз

Сайроқи қушлар ҳам тинган боғларда,
Садо ҳам қолмаган у жаранглардан.
Ҳаёл оқар масрур чоғларга
Ўт ола бошлайман ёнар ранглардан.

Ана, осойишта оқшом тушмоқда,
Ошуфта қалб зарбин тинглагуси ким?
Ана, ой ўйинга арқон эшмоқда,
Мени бўсағада ғамгин кутар тун.

Юлдузлар сен билан суҳбат қурарма?
Улар менга заъфар, маъсум кўринар,
Ой сенга маҳлиё, шодон куларми,
У менинг бошимда йиғлаб ўтирар.

Кўпкарида

Ана, катта майдонда,
Торт, ҳа торт, бўлди улоқ.
Кўпкарида чаптастлар —
Тулпорлар қамишқулоқ.
Ана бир қур шоввозлар,
Улоқни олиб қочар.
Дуч келаверса улар
Юраксизлар йўл очар
Бошланади талатўп
Воҳа, тулпорнинг жони.
Хомлар йиқилар гуп-гуп,
Қуриб, қақшаб дармони.
Кўпкари давом этар,
Мухлислар тамоқ йиртар,
Ҳеч ким қулоқ осмайди.
Ўртадаги улоқни
Тақимга ҳам босмайди.
Кўпкаридан не маъни,
Нега ҳа деб, югуриш.
Жонимга тегди мани
Улоқсиз чопавериш.

Энди

Кўзада сарғариб туравергин, гул,
Эсма, ишқнинг насими энди.
Тўкилиб кетмагин, заъфарон кўнгил,
У ўзганинг хасми энди.
Энди сен гул эмас, нима ҳам дерман —
Сенинг ҳам жисмингда ҳаяжон сўнди.
Энди мен ошиқмас, энди мен ерман —
Ҳаммасин кўтариб яшайман энди.

Тушунмоғим керак сизни...

Сизга бағишлашдан аввал шеъримни,
Бобо тоғларимга эгаман бошим,
Момо боғларимга эгаман бошим,
Япроқларга,
Тер анқиган белбоғларга,
жўякдан сувларга,
Онамнинг меҳрибон нигоҳига,
Бошим эгаман, ерга теккунча.
Шу кунларга етгунча,
омочга суяниб ўсдингиз.
Милтиқнинг бўғзида жон сақлаб,
қонларга бўялиб ўсдингиз.
Сиз ўтган кунларни эсламайсиз-да,
Жилмайиб боқасиз бўй-бастимизга.
Гал бермай сўзлаймиз биз саккиз ўғил,
икки қиз.
Сиз дастингизда
тутганча кетмон сопини,
Тинглайсиз кенжатойингизнинг гапини.
Биламан, ҳайратга тушиб қолгансиз,
ҳайрат ёнар кўзларингизда,
айтилмаган сўзларингизда.
Отажон, юзимга босиб юзингизни,
Тушунмоғим керак ҳайратингизни.

Эрга баҳор чоғи

Менинг умрим, ғалаён умрим,
Пойларидан ўтса-да чопиб,
Ташрифимдан беҳабар ҳар чоғ,
Ухлаб ётар ҳорғин боботоғ,
Елкасига ола тўн ёпиб.
Ҳайқираман, «ҳаё-ҳайт», дея,
Қизқўрғоннинг жарангосидан
Титраб кетар бир ҳовуч бу тан.
Бўзтўрғайлар чарх урар дилтанг.
Ташрифимдан беҳабар қолар,
Маст уйқуда ётган бу маскан!
Денгиз бўйида

Манзара

Соҳилнинг бўйнидан тўлқин қўл олди,
Қумларнинг ачишди юраги.
Дилтанг чағалайлар ўксиб йўл олди
Тубсиз бўшлиқларга...
Иккимиз каби.

Иккимиз икки йўл оралиғида
Сабрнинг умрини ўлчаб кетамиз.
Кетамиз, кетамиз, кетамиз...
Макони йўқ чағалайлардай,
Яна соҳилларга қайтамиз.

Элмирзанинг хотирасига

Дўстлик чаманида гул дасталовдик,
Бири ўзинг экан, билмовдик, билдик.
Умр каби қисқа бу куннинг
Туни узун экан, билмовдик, билдик.
Кўкдаланинг адирларида
Тонг отмайди, дедик, тонг отди алҳол.
Йўқлаб чиқди отанг — йўқ сўрашга ҳол.
«Йўқ»лаб чиқди онанг пешвоз, қадди дол
Юлдузсиз осмонни кўтариб юрмоқ
Оғир экан, билмовдик, билдик.
Кўкдаланинг адирларида
Оҳ, майсалар бўлди-я хазон,
Қизгалдоқ ҳолига топмадим имкон —
Пойида гўдагинг ётиб йиғлайди.
Дардлари бағрига ботиб, йиғлайди...
Кўкайларни гашлаб қайтдик биз,
Ўновмиз, бир-бирин бошлаб қайтдик биз,
Ўнбиринчимизни ташлаб қайтдик биз
Кўкдаланинг қабрларига.
Қабрлар бор экан, билмовдик, билдик,
Қабрлар бор экан, билмовдик, билдик.

* * *

Юракнинг сувидан пайдо бўлганман,
Онамнинг жонидан жон энди танга.
Сўнг, тавоним қўйдим заминга.
Бахш этгум бошимни она Ватанга.
Фидойилик бўлса, шунча бўлар-да.

Нафснинг ортидан кетганлар бўлди,
Номусу орини ютганлар бўлди,
Тупроқни Она, деб суйдию лекин,
Унга заққумини тутганлар бўлди.
Ёввойилик бўлса шунча бўлар-да.

Мол ғамидан ўзга ғамин кўрмадим,
Бўйи кўкларга тенг, камин кўрмадим,
Савлатидан сичқон ини минг танга,
Сўзида шамширнинг дамин кўрмадим,
Ҳавойилик бўлса, шунча бўлар-да!

Келмасдан келишим, қачон билибман,
Келгач, сўзламоқни имкон билибман.
Сўзим шу, тинглангиз бани одам:
Бу кўнгил қоп эмас, қачон билибман
Меҳрга ташналик дилни ўртайди,
Сайдойилик бўлса шунча бўлар-да.

МАНЗАРА

Мавжлар мавжлана, мавжлана,
Авжлана, авжлана,
Тўлқинга айланди.
Тўлқин ҳилолни
Кучмоққа шайланди.
Бунчалар шириндир фиरोқнинг дардлари...

Солланиб сой оқди.
Кўйнида ой қалқди.
Оҳ, тўлқин кўпирди,
Кўпига зардобли.

Ой тонгда рангини
Сувларга ёйди-я.
Тўлқин тўлиб, тўлиб,
Қирғоқда тойди-я,
Бунча мўрт бўлмаса қизларнинг аҳдлари
Сирларни ёйди-я.

НАФРАТ

Гоҳ йўлимда дуч келиб қолган
Тулкилардан қўрқмайман энди.
Бўрилар ҳам улиб, илиқиб,
Қафасларнинг қаърида тинди.
Энди қўрқсам, қўрқаман фақат,
Маврид кутмай келган ҳимматдан.
Ва яна ҳу тишлари тилло,
Лаблари қон, совуқ сумбатдан.

ҲОҚОН ВА ҲАКАМ ҚИССАСИ

Шоир ва бахшилари бетаъсир эл,
йиртқичлар макон қурган ўрмонга ўхшайди.

– Сўзланг элнинг ботирларидан!
– Нажот йўқдир ҳеч бирларидан.
– Баттолларга кунинг қолди, денг?!
– О, уларга келиб бўлмас тенг,
Бўлса ҳамки улар саноқли,
Баттол, ёвуз, улар қанотли.
Фиску фасод фикру амали,
Тала-тортга келади ҳоли.
Қаршингизда парвона бўлар,
Минг тирилиб, минг бора ўлар.
Сўз очсангиз инсоф, юракдан,
Даъво қилар туртиб кўкракдан.
Ўзгаларга ботириб нишин,
Ишбошига кўрсатар тишин.
Йўл-йўриқни қиялаб ўтар...
— Бас қилинг, етар!
Фозиллар-чи, шоир нега жим?
Эл суянган донолар қани?!
Чорлаттиринг бугун барчани.
Фозилларга ортиқ тоқат йўқ,
Шоирларни осинг, шафқат йўқ!

ҚОҒОЗ ҲАҚИДА

Бўзтўрқай сасидан чўчиб уйғондим,
Во ажаб, чарх уруб бўзларди бу қуш.
Камолотга тўлган ҳислар тўлқонди,
Таъбирин тақдирдан излаб кетди ҳуш.
Бу закий дунёнинг савдосин кўринг,
Қоғоз милтиқлардан узилган ўқлар,
Алпомиш шаҳди-ла ёйсангда тиринг
Зирҳли қоқозларга тегиб, йиқилар.
Эътироф этгандек муҳтарам устоз,
“Оламан кенг шим қиссамдан,
Бебаҳо бойлигим дубликатини”
Аммо ҳадикла дер соҳиби қоғоз:
“Ишонч қоқозингнинг тасдиқи қани?!”
– Мен ўктам Мирзаёр, дейман асабий,
Менга қараб қолган кўпнинг насиби.
Мана бу паспортим, бу ишонч қоғоз,
Пинагин бузмай дер, чўччайиб лаби:
“Беҳуда тортишма, чиқмайди маъни,
Ишонч қоғозининг тасдиқи қани?!
Шу онда эсладим бўзтўрқай ҳолин,
Уку оҳ соларда бўзлаб кетади.
Бунда ўзлигимни англаб толдим,
Менинг заволимга қоғоз етади.
Ватан, тақдирингга боқлаб қисматни,
Ёвқур қилмоқ пайти келди қаламни.
Унутиб шон-шуҳрат, сохта исматни,
Бошламоқ пайтидир оловкор жангни.
Бунда жанггоҳлар йўқ, лекин жанглар бор,
Қаним қаршимдамас, ёнда юрипти,
Бунда ярадор йўқ, ҳоли танглар бор,
Қаршимда тўп эмас, қоғоз турипти.

ОНАМ ДЕДИ

Боқда битган гулим, деди онам суйиб,
Менинг эрка улим, деди онам суйиб.
Атай чечак, тилга кирдим омон-омон,
Ҳориш билмас шўх дулдулим, деди онам.

Чиноримсан, деди онам,
Сен – норимсан, деди онам,
Йиллар ўтиб йўлга кирдим,
Сен – оримсан, деди онам.

Боқда битган гулим, деди онам суйиб,
Менинг эрка улим, деди онам суйиб.
Атай чечак, тилга кирдим омон-омон,
Ҳориш билмас шўх дулдулим, деди онам.

Кўзимга нур, қароқимсан,
Босар бўлсанг тупроқингман,
Мен соянда соялайин,
Дарахт бўлсанг, япроғингман, деди онам.

Чиноримсан, деди онам,
Сен – норимсан, деди онам,
Йиллар ўтиб йўлга кирдим,
Сен – оримсан, деди онам.

*“Ўзбекистонни космосдан туриб
топишда менга икки нарса белги бўлади,
биринчиси – Орол денгизи”*

**В. Жонибеков,
СССР космонавт учувчиси**

Сенинг зарра қувончинг учун,
Тунни тирқиратиб, енгиб яшайман.
Оппоқ парку болишинг узра,
Тушларингга сингиб яшайман.
Сенинг ҳам елкангда бир элнинг юки.
Балки, бобонг каби бўларсан деҳқон,
Неки насиб бўлса кўрарсан бошда.
Йўлдошинг ким бўлса тиларман имон,
Иш қилиб дуч келма юраги тошга.
Толеингда ҳали синоатлар кўп,
Битиклари кўпдир ҳали тақдирнинг.
Ҳали сен етажак саодатлар кўп,
Умидим чироғин ўзинг ёқтирдинг.
Йўлидан адашган сайёҳ, йўловчи,
Миррихдан тусмоллаб олар йўл тархин.
Билсанг шу Орол ҳам бир юлдуз экан,
Бир она экан у – фарёд бошлади.
Балки, юрагингдан тошқин туйғулар,
Қуйилган у кезде қалам йўнарсан.
Балки, ковокибга ишқинг ўйқонар,
Балки ҳу Зухрога ўзинг кўнарсан.
Кўрқаман, у ҳолни хаёлда кўрсам,
Ҳовучлаб тураман ортингдан жонни.
Ўқлим, Оролни ҳам бой бериб қўйсақ,
Қайдан топажаксан Ўзбекистонни?!

43 – ЙИЛНИНГ ЭРТАГИ

Яланг оёқ болалар,
Йиртиқ-ямоқ болалар,
Тешиктомоқ болалар,
Опа, янга, холалар
Яркучоқнинг бошида
Эртак тинглар момодан.
Яркучоқнинг ноласи –
Оч боланинг воласи
“Кўз ёшингни қўй, қийқ-қийқ,
Кўпга келган тўй, қийқ-қийқ”
– Бўйчангина эди аканг,
ўйчангина эди аканг,
Деҳқон бўлиб, сувчи бўлган,
Эл бошига иш тушганда
қўрқув билмас овчи бўлган.
“Кўз ёшингни қўй, қийқ-қийқ,
кўпга келган тўй, қийқ-қийқ”.
Томчи ёшлар тинади,
Жин чироқлар сўнади,
Болишдаги қора сочга
Оппоқ қиров қўнади.
Бўйчангина акасини тушда кўрар болалар,
ўйчангина акасини тушда кўрар болалар,
Тонгда туриб эртакчини ишда кўрар болалар.
“Кўз ёшингни қўй, қийқ-қийқ
Кўпга келган тўй, қийқ-қийқ”.

ЛОЛАХОНГА

Кўғирчоқлар, беланчақлар ҳайрон қолди,
Оқочдаги арқимчоқлар ҳайрон қолди.
Кўни-кўшни, келинчақлар ҳайрон қолди.
Лолахоним кирди бу тонг ўн олтига.

Ўн олтига кирди қизлар қиқир-қиқир,
Ойдинда ҳам хато қилмай мактуб ўқир.
Майсазорнинг сўқмоқлари дўпир-дўпир.
Лолахоним кирди бу тонг ўн олтига.

Ўн олтига кирган қизнинг хаёли ой,
Қароқидан майин-майин нурлар ёқар.
Мўйлаблари сабза йигит бўларсан бой,
Тақдирингга шу қароқўз фолин очар.

* * *

Амиркул ПЎЛКАН хотирасига

Кузнинг ўша ёмғирли куни,
Титраб-қақшаб бардошларимиз,
Қора ерга ўтқаздик уни.

У уйқуга кетмишдир бехос
У уйқониб келади гоҳи
Кираверар эшиқдан рўй-рост,
Ёмқирларда қолган нигоҳи.
Сирқиратар кўксимни ногоҳ.
Файзсиз дала — тўзқиган ҳовли,
Ва кўзларда қолган у нигоҳ.

МАҲТУМҚУЛИ СЎЗИ

“Маҳтумқули” фильмини кўриб

Янграсин, деб кулдим,
Янграмади.
Янграмасин, деб йиқламадим.
Нигоҳимда қолди муҳаббатим.
Сочилмади гулнинг юзига
Шабнам бўлиб.
Нам бўлиб,
Йиқламадим.
ўтди ёр,
ўтди дўст,
ўтди замон —
Бағрим қон,
Йиқламадим.
Янграсин, деб кулдим,
Янграмади.
Янграмасин, деб йиқламадим.

ЎҒЛИМГА

БАХТИ БЕЗАВОЛ ҶЙНАР

Ўғирлаб оромимни ул соҳибжамол ўйнар,
Нигоҳи оташ қизнинг изида шамол ўйнар.
Толим сочлар тўлқаниб,
Зарафшондай зарланиб,
Яноқлари олланиб бахти безавол ўйнар.
Дўпписи чамангулдир, сочи сумбул,
сумбулдир,
Юртимнинг қизларига нисор бўлган
сўнгилдир.
Латофатли дилдорнинг измида ихтиёрим,
Элимда бахтиёрим, қошингда ҳилол ўйнар.
Даврон сенинг қўйингда,
имкон сенинг қўйингда,
ўртанар бўлди энди бу жон сенинг қўйингда
Жон ўртанса ўртансин, ошиқлигим англадим,
қамзадор ситамгарим кўзингда савол ўйнар.
Баҳор мадҳи қўшиқим, дилдор мадҳи қўшиқим,
Висол мадҳи қўшиқим, иқбол мадҳи қўшиқим,
Ёшлигимдай сарафроз, ишва қилиб, қилиб ноз
қўшиқимга жўровоз, бахти безавол ўйнар,
Бахти безавол ўйнар...

ТУШОВЛАНГАН ТУЛПОРЛАР ҲАҚИДА ШЕЪР

Титратар қалбини уюр гурроси,
Кўзида чақнайди юлдузлар.
Умидлар жонланар қалбининг
Пучмайган, хилвиноқ буржида,
Тушсайди кўзига оҳ, кўзлар!
Онасининг кўйи қалқар қулоқда.
Сойларнинг куйларидай.
Сойларнинг куйлари сўнмайди.
Кўзидан ёмғири тинмайди.
Яғринига теккан қафтдан дилдирар,
Оҳ, бу тафтсиз қафтлар бир кун ўлдирар.
Ёллари ёмқирдан ёқилар...
Кўзига боқсайди одамлар!
Киприкда ялтироқ ёш турар.
Ёш эмас, ёш эмас, ёш эмас!
Хиёнат излари — доғ улар.

БЎЛГАН ВОҚЕА

Бошда дўппим чамбарак,
Келар эдим, шом эди.
Гўшам қишлоқ буржидаги
Сомонсувоқ том эди.

Юрагимга кўрқув солди,
Лабга тошди учуқлар.
Бирдан мени ўраб олди
Ўзимизнинг кучуклар.

– Капакалла, ҳой сен кўктой,
Не жин чалди сенларни?
Ириллашар гапга кўнмай,
Гижинглатиб думларин.

Одат эди емак ташлаш,
Билсам бугун суяк йўқ.
Итнинг иши қажиб ташлаш,
Қалт-қалт титрар, оёқ йўқ.

Тавба, одам тирик юрса
Не-неларга дуч келар.
Келиб, келиб талаб турса,
Ўзинг боққан кучуклар.

Бир пайт қайдан келиб қолди,
Бир оқсақол “уҳ-ҳу”лаб.
Кучукларни қувиб солди,
Ҳасса билан “ҳу-ҳу”лаб.

Чақчақлашиб жилдик омон,
Итлар ҳурар биз юрсак.
Бобой деди: “Талар ёмон,
Ўз кучугинг қутурса”.

Эҳтиётни қилдик албат,
Ташлаб дадил қадамлар.
Ёдда қолди лекин ҳикмат,
Огоҳ бўлинг одамлар.

* * *

Бир, икки, — ўн олти.
Умр араваси вақтнинг йўлида.
Йўл четида, тегирмоннинг дўлида
Кўрдим, Укки.
Ваҳималар солиб кўнглимга қутқулайди,
Ёш жонимни қутқулайди,
Бир, икки, .. “ Йўллар олисдир...”
Алдайверинг мени яхшилар
Алданг мени, алданг.
ҳуркитиб, ҳуркитиб алданг,
қўрқитиб, қўрқитиб алданг,
Алдаган бир сизми?
Алданган бир бизми.
Кулдириб, кулдириб алданг яна,
ўлдириб, ўлдириб алданг яна.
“Бир, икки, ...”
қанотларим туяр ҳавонинг зарбин.
Мен беозор қуш —
оқ қуш, ҳақ қуш.
Ёниб, ёниб алдолмасанг,
қониб, қониб алдолмасанг,
Мен не қилай ахир!
қоқ қуш, тоқ қуш, қўрқоқ қуш.
Офтоб гардишига қанотин чархлаб,
қалдирҳочлар учар унда
қалбингиз тун-да!
қўшилиб учарман уларга —
қанотларим тоблайман кунга.
Бир кун ҳикоялар қилсам ишонинг,
киноялар қилсам ишонинг.
Менинг укки жўраларим бўлганига,
қалдирғоч жўраларим бўлганига ишонинг,
ўртоқ қуш, ўртоқ қуш!

ИЛИНЖ

Күз олдимда дардисар бола,
Дайдиб юрар бесар, беимкон.
На оҳ чекар, нар торгар ноал,
Хаёлимни айлаган макон.

Қандай ташвиш бошингда айтгин, —
Топай дейман дардига чора.
Ялинаман, гўшангга қайтгин,
Кутар унда бир қалби пора.

Оқшомда ҳам, тонг чоқи ҳам шу,
Жилғалардан маъюс ҳатлайди.
Олис тунлар мизғимасдан у,
Юлдузларни тинглайди.

Қайта-қайта босар изидан,
Изларига етолмайди, оҳ!
Тупроқ кўча, излар тўзғиган,
Кўнгил узиб кетолмайди, оҳ!

Қирда ёлғиз қолган лола у,
Йўқ, улғайиб қолган бола у.

ТҮНКА БИЛАН СУҲБАТ

Пак-пакана тўнкалар,
Ориқ-семиз пўккалар,
Ҳадеб йўлингни тўсар,
Қайтсанг бир қарич “ўсар”.
Ўрмон бўйлаб сайр қилиб,
Юрар эдим, ногоҳон,
Тилга кирди тўнкажон.

Деди: “ҳаяжонни бос.
Насиҳатга қулоқ ос,
Ўрмоннинг каттасиман,
Тўнкалар акасиман.

Ликиллама, босиқ бўл,
Олдимизда камроқ кул,
Бўлсанг биздек бўлиб юр,
Бўлмаса кунингни кўр”

КАМЁБ ОДАМ

ҳангома

Пичир-пичир, шивир-шивир ҳар хонада,
Бугун бошлиқ сайлов эмиш корхонад.
Ким бўлса ҳам бўлсин деймиз диёнатли,
Устоз бўлсин бизга сирдош, қиёматли,
Биров дейди: “Бу курсига Норов лозим,
Планимиз юз бўлади қишин-ёзин.
қўйиб берсанг юлдуз урар нарвонсиз ҳам,
Кўрасизлар сайланса у бўлмаймиз кам”.
Инкор келар тўлқин-тўлқин, қалқиб-қалқиб,
– Эй, бўлмайди, умри ўтар бизни чалпиб.
Биламизу ўша Норов кимлигини,
Лақма кўрса елкаси йўқ, думлигини.
Яна биров ёниб-қўйиб ҳар томонга
Маънилатар: “Овоз беринг Эломонга,
Биларсизлар ўзи жуда ювош одам,
Қўй оғзидан чўп олмаган ул муҳтарам”.
Инкор келар тўлқин-тўлқин, қалқиб-қалқиб,
Ҳамма қулар елкаларин силкиб-силкиб.
– Эй, бўлмайди, бу номзони қўйгин Козим,
У бош бўлса, сен бўларсан Бош мулозим.
Бошлиқ олиб, бошлиқ қўйиш кўпнинг иши,
Баҳонада баҳоланди ўттиз киши.
Ким кимлигин, билмоқ бўлса устозини,
Қўйиб кўрсин бошлиқликка номзодини.

УЧРАШУВ ЛАВҲАСИ

Сенсиз ўтаётган кунларни кўрдим —
Қалдирғочсиз баҳорга ўхшар.
Мажнунтоллар оралаб юрдим —
Чилвири чийрилган чўнг дорга ўхшар.
Булбулларни кўрдим, гулнинг шохида.
Улар ҳам мен каби хуморга ўхшар.
Чақчақлашиб турсак деворга “кўниб”.
Ойиси ҳайдади “ҳа, яшшамагур,
Бу ёшлар жудаям беорга ўхшар”.

БАЛОҒАТ

Ой суруниб кетди
Бир жуфт сояга.
Хижолатдан пилдираб кетди,
Этаги илашиб қолди қояга.
Шошиб, ҳали ҳушин йиқмасдан;
Адир бўйлаб чопти юлқиниб,
Ҳаяжонли, титроқ вужуди
Адирга ҳам қолди сиқмасдан.
Ишқ кўшиқи тебранди шу тун,
Шу тун кўшиқ оҳ, янгроқ эди.
Ер осмонга яқинроқ эди.
Тунни афзал билдик кундуздан,
Сояларимиз майсаларга йиқилди.
Уялиб йироқлашди ой биздан,
Эҳ, юлдузлар, юлдузлар-а,
Болалик қилди, тикилди.

САМАРҚАНДА

Тун сокин чодирин орқалар,
Қадларини керар чинорлар.
Туннинг чодирини қўтариб қўяр
Самарқанди минорлар.
Кезаман шаҳримнинг кўчаларида,
Қалбим тонг каби ёришиб,
Хаёлларим олар деворлар.
Шаҳримни Ватан қилган меъморлар руҳи
Чарх урар минорлар айланасида.
Туйғуларим кетар қоришиб.
Ватан шуми?
Муҳаббат шуми?
Осмондаги юлдузлар қолиб,
Туйғуларим бунча жилоланади.
Офтоб ҳам ҳижолатга солиб,
Бошим узра фидоланади.
Мен кимман,
Самарқанд гардлари аро,
Шикаста руҳимга бунчалар таскин,
Ўксиган кўнглимга бунча таскин,
Ўксиган кўнглимга бунча тасалли?
Кўринг,
Чархи бенавонинг дарвозалари,
Макру мурувватга ланг очиқ турса,
Бўғизгача босангу гуноҳингга сен,
Ўзлигинг унитиб қўйсанг-да тамом,
Қуламаса
Устингга э, воҳ,
Самарқанднинг миноралари.
Бир ҳовуч тупроқдай қўтариб номинг
Оламга таратса ҳур овозаси.
Муҳаббат шуми?
Ёки боболарнинг шуми жазоси?
Бир ёнда «Шердор»у бир ён «Улуғбек»
Улуғбек, орийт сабоғин берса,
Бир ён «Бибихоним» мунис келиндек,
Қилмишингдан орланиб турса,
Темур найзалари каби минорлар,
Қаҳр-ла тиғларин санчса фалакка,
Ҳушинг йиғолмасанг,
Фарзандлик шуми?
Муҳаббат шуми?
Етмасанг боболар етган тилакка!

КУРАШЛАР ҲАҚИДА

Курашиб яшаймиз, курашиб
Белдан олар кимдир,
Кимдир оёқдан.
Кимдир қоғоз билан уриб йиқитар,
Аллаким таёғин ишга солади.
Хуллас рақибидан ҳар битта полвон
Минг бир усул билан ўчин олади.
Уримиз ўтади шундай тирашиб,
Курашиб яшаймиз, курашиб.
Курашларнинг усули кўпдир,
«Бухороча» кураш, «фарғонача» кураш.
Эркин курашар, сўз-ла курашар,
Сиёсан курашар, фикран курашар,
Ким ғолиб, ким мағлуб ўтар, шубҳасиз,
Яшаймиз тирашиб,
Курашиб яшаймиз, курашиб...
«Мардларим, курашсанг белингни берма,
Рақибинг айёрдир, тилингни, берма,
Елкасин теккизмас ерга тантилар,
Курашсанг курашу элингни берма...»
Курашиб яшаймиз, курашиб...

ЎЗБЕКИСТОН, ДЕГАНДА

Манзума

Тўқсон икки томиримда
Жон тепади бу танда,
Дунёнинг қай бурчагида
Ўзбекистон, деганда.
Бошимдаги дўппим — олам,
Баҳри муҳит мисоли,
Ғаним кўзин тикар бўлса,
Мен қарчиғай тимсоли.
Бу юрт Райҳон бешигидир,
Алишернинг навоси,
Уйғонурман тонг-ла туйиб
Улуғларнинг нафасин.
Боболарим руҳларига
Қасд қилганлар паст бўлар,
Катта бўлса, кичик бўлар,
Тупроқ бўлар, хас бўлар.
Етти иқлим аҳли бу кун,
Синосига бандадир.
Бошим кўкда, гарчи тўним
Жанда, жанда, жандадир.
Она юртим, шаънингга кўп
Мадҳиялар битилган.
Фарзандларинг онгда қолиб,
Оғуларга тутилган.
Тупроғингга кўзин тиккан
Арабларни гапирмай,
Чингизхону Ботухону
Тўнғизларни гапирмай.
Қон ялаган қассоблару
Жаллодларни гапирмай,
Юртни нимта, нимта қилган
Қаллобларни гапирмай.
Тўқсон икки томиримда
Жон тепади бу танда,
Дунёнинг қай бурчагида
Ўзбекистон, деганда.

Тош келганда тош кемириб,
 Сув келганда симириб,
 Дўстга дўстман, душманларга
 Муштман, билак шимариб.
 Имони бут, болажон халқ,
 Ўғиллиман, қизлиман.
 Қаттиқ ердан қақраб чиққан,
 Бойчечакман — Ўзбекман.
 Не савдолар кечмагандир,
 Она юртим, бошингдан,
 Гоҳи оғу гоҳи тошлар
 Чиқаверган ошингдан.
 Қирғинбарот бошланганда
 Кўпга келган тўй дединг
 Ватан шаъни шаъним, дединг,
 Ғанимларни қув, дединг.
 Фарзандларинг жангга кирди
 Мағлуб айлаб душманга.
 Йўл танобин тортиб келса,
 Чанқаганга чой бердинг,
 Паноҳ сўраб келганларга,
 Паноҳингдан жой бердинг.
 Оч, яланғоч, етим, есир
 Сақлаб қолай, деб жонни,
 Қаро тортиб келганида
 Юртим Ўзбекистонни,
 Оғзидаги ошин берган,
 Яланғочга чопонни,
 Дўст расмига содиқ қолган
 Сақлаб бурду имонни.
 Буюк халқсан, очиқ қўлли,
 Очиқ юзли соддадил
 Пахтаг, шоҳи-кимхобингга
 Жумла жаҳон ўранди.
 Тупроқларинг маъданларинг
 Гард-гارد бўлди самода,
 Гўдакларинг пахта терди,
 Иштони қирқ ямоқда
 Топганингни бўлавердинг,
 Гарчи ўзинг тўймадинг,

Ўз гамингдан устун кўйдинг,
Ўзгаларни ўйладинг,
Нон ўртада, туз ўртада
Миннати кўз устида.
Андишага бориб турдим
Қилвири сўз устида.
Тўқсон икки томиримда,
Жон тепади бу танда,
Дунёнинг қай бурчагида,
Ўзбекистон, деганда.

3

Не савдолар кечмагандир,
Бу нуроний бошингдан,
Гоҳи оғу, гоҳи тошлар
Чиқаверган ошингдан.
Аму толди, Сир тўлғонди,
Дард чулғади Оролинг,
Гаримселдан қавжиради,
Боғу роғинг, жамолинг.
Шу куйларга солганларга,
Юртим, борми саволинг,
Сийлаганни билмаганни
Бир кун тутар уволинг.
Энди дод, деб қайси тошга,
Урар бўлдинг бошингни,
Мадор тунди, мадад сўнди,
Туз қоплади, лошингни.
Она халқим, сўзим ушбу:
Диёнатни унутманг,
Дастурхоннинг устидаги
Хиёнатни унутманг!
Эли учун элашмаган,
Нодонларга суянманг,
Ори учун тирашмаган,
Нуёнларга суянманг,
Нафси ўпқон, қилмишлари
Чаёнларга суянманг,
Тирик тавон, эл бузуқи,
Сиёнларга суянманг.
Тўқсон икки томиримда

Жон тепади бу танда,
Дунёнинг қай бурчагида
Ўзбекистон, деганда.

* * *

Мен сизни кучаман дарахтлар,
Киприкларимга суртаман, тупроқ!
Бу шунчаки шайдоликмикин,
Ё яшашга бўлган иштиёқ?
Ё муҳаббат – бағримни ёққан!
Сор бургутнинг жон талвасаси?
Нима ўзи? Бу қандай даҳшат?
Кўкрагимда потирлаётган?

ОФТОБ ТУТИЛГАН КУН

Тўлин ой тўлдириб кўнглимни,
Тўлганиб, тўлганиб ёр каби,
Кокилин кўксимга ёймишдир.
Ҳисларим дарёсин тўлдириб,
Кўксимда кокилин чаймишдир.
Суйдирди, ёр бўлиб суйдирди,
Офтобдай юртаман ортидан,
Васлига етказмай тўлиним,
Кўксимни куйдирди, куйдирди.

* * *

Зангор кенгликларда шавқланиб дилим,
Маҳлиё кезардим, ташвишдан холи.
Майсазор чорлади, жиндак чўзилдим,
Зум ўтмай танимга ўрди чумоли.

Табиат яратган митти ғаламис,
Нечун тинчитмайсан, қилиғи ёмон.
Жиндек оринг борми ёки жиндек ҳис,
Таним чимчилайсан бунча беомон.

Эсимда, арилар талаб қочгани,
Елкам зирқирайди нишлар заҳридан.
Етмасми пашшанинг ялаб қочгани,
Қўрқмай қўйдингларов инсон қаҳридан.

Агар дон олишсанг эрта саҳарлаб,
Шомгача кўпаяр уруғ, аймоғинг,
Сенларни улгуриб бўлмас заҳарлаб,
Тутуб куйдирсалар, йилт этмас ёғинг.

Шу боис учраса баъзан йўлимда
Пашшамижозларнинг ҳаммаслаклари,
Бир фикр келади такрор тилимга:
«Булар, табиатнинг ғаламислари»

* * *

Куёш — фалак чархида
Мангу янгроқ кўшиқдир.
Замин — азал абадга,
Куйга айланган ишқдир.
Сув — тириклик. Уларга
Яшагайман бойланиб,
Ерга, сувга, нурларга
Кетар бўлсам айланиб.
Юлдузлар сочилганда
Дилга туташ нур — торман.
Кўсақлар очилганда
Чаноғида мен борман.
Боғларда сиз билан мен,
Тоғларда сиз билан мен.
Меҳр гулга боғланган
Чоғларда сиз билан мен.
Куёш — фалак чархида
Мангу янгроқ кўшиқдир.
Замин — азал абадга,
Куйга айланган ишқдир.

УМИДВОРЛИК

Бугунни бой бериб қўйгандан кейин,
Яна хаёл бўлар мўъжаз маскани.
Тишларига қисар эртани.
Сўнг, совуқ болишга қўяр-да бошин,
Ҳаётнинг ташвишин тортиб устига,
Тушларидан излайди маъни,
Тишларига қисиб эртани.

* * *

Ишқдан зиё олган нигоҳларга қаранг,
Қиё-қиё қараш қилди, қараш қилди.
Ошиқларин кўнгилларин зирқиратиб,
Ой-ла ҳусун талош қилди, талош қилди,
Писта-бодом дудоқлари хандон отар,
Сийнасига кўкдан учган юлдуз ботар,
Бу тун энди шайдолари қандай ётар,
Шайдоларни адош қилди, адош қилди.
Ёр йўлининг олчазордир икки ёни,
Олча гули қопласинай бу дунёни,
Бугун ялдо кунин истаб хумор келди,
Ўрганиб жон, бемор келди, бемор келди.
Боғ гулидай ёр очилган чоғларида,
Тамошолар айлатмаса боғларида,
Боққа кирсам гулларига ишонмасман,
Сайрамаса булбул унинг шоғларида.

* * *

Бўза ичган йигитдай булут,
Қора хаёл қўланкасида
Кучоғига босади ойни.
Дилдирайди маъсума вужуд,
Кўз ёшларин дув-дув тўкади,
Кўкраклари оғриб, эзилиб,
Гуноҳларга ботиб кетади.
Авраб-авраб чапани булут,
Қаҳқаҳалар отиб кетади.

ТЎНКА БИЛАН СУҲБАТ

Пак-пакана тўнкалар,
Ориқ-семиз пўккалар,
Ҳадеб йўлингни тўсар,
Қайтсанг бир қарич «ўсар».
Ўрмон бўйлаб сайр қилиб,
Юрар эдим, ногоҳон,
Тилга кирди тўнкажон.
Деди: «Ҳаяжонни бос.
Насиҳатга қулоқ ос,
Ўрмоннинг каттасиман,
Тўнкалар акасиман.
Ликиллама, босиқ бўл,
Олдимизда камроқ кул,
Бўлсанг биздек бўлиб юр,
Бўлмаса кунингни кўр».

СУКУНАТНИНГ РАСМИ БИЛАН ОЛИШУВ

Ҳикоя

Сукунат ҳибсга олган руҳимни,
Қаёққа қарамай,
Таънали кўзларин қилганича лўқ,
таъзимни берар аямай.
Қочиб деразага бораман.
Ортимдан бақирар:
«Бошингни ёраман, бошингни ёраман!»
Узала тушаман пойига,
Ёлбораман: «Йўқ, қайтмайди, қайтмайди...»
Сукунат кўзларин қилганича лўқ,
кўчага ҳайдайди.
Кўча. Кўчада одамларнинг сурати,
Таъна тошларини отади улар,
гуноҳларга ботади улар.
Таниш эшик, оғзи қийшайиб,
ютмоқ бўлар бус-бутун.
Атроф оппоқ қор, мўрида тутун.
Йўтал тутар: «Уху, уху»,
Эшикнинг тишлари гичирлайди.
Сукунат ортимда пичирлайди:
«Айб ўзингда, ўзингда».

* * *

Шеърим, сен юрагим шаклида,
Шеърим, сен нурларга чўмилган.
Ўртаниб, ўртаниб тепарсан,
Шеърим, сен қонимга кўмилган.

Асрадим ҳар нопок гардлардан
Бенасиб қолмадим дардлардан
Мана сен гўдагим, бўй етдинг,
Мен сени йўллайман йўлларга,

Ўтганда, қайтганда бошимга,
Мажнунтол бўлгину соя сол.
Хаёлбанд юрганда тунлари,
Кўнглимга киргин сен-бўл ҳилол,

Офтоб бўл, нурларинг таралсин,
Чил тори — баҳорги ёмғир бўл,
Юлдуз бўл, порлагин толеъда,
Бир армон қолмасин кўнгилда,
Тош бўлма, тош бўлма, юрагим.

ҚАЙТА ҚУРИШ ҲАҚИДА ОҚ ШЕЪР

Китоб жавонимда навбатда турар,
Мени ўқинг, мени ўқинг деган шоирлар.
Уларнинг сафида юзлари сўлгин
Усмон Носир нимадир дерлар.
Англай олмадим, гудранди гўё,
Тилла кўзойнакли шоирни кўриб.
У ўнг оёғи билан мешчаннинг китобин қўяди
суриб.
Важоҳатдан кайфияти йўқ.
Семиз, ориқ, қора ва сариқ
Шоирлар хурпайиб ўтиришар жим.
Усмон нописанд нигоҳи билан
Хонани айланар.
Кўзлари шу зум каминага қадалар.
Билаклар кўкракда чирмашган, қадами ёйиқ.
Қисиқ лабларидан учар шундай ун:
– Ҳмм!
Жавоб излайман кўнглига лойиқ:
– Қайта қураяпмиз, Усмон ака!
– Ҳмм! – титраб кетар қисилган лаблар, –
Қийнабди-да сизни ҳам роса
Лаблари қон бюрократлар!
Манов мечкайларни ўйнатиб қўйиб,
сиғиниб ётибсиз китобларига, –
У бармоғини нагандай қаншарга тирар,
қабогини олади уюб, –
Ишонманг ҳавойи китобларига,
Улар миянгизни мўлжалга олиб,
Шундай усталик билан заҳарли ўқларин қўяди
солиб,
Бу ёғи маълум...
«Қайта қураяпмиз» – сўзим бўғзимдан
инграниб чиқади узун ноладай.
У эса нигоҳин узмас изимдан...
Юраман, тўхтаيمان юришдан.
У қараб туради. Ишни бошлайман
китоб жавонимни қайта қуришдан.

РАСМХОНА ҲОВЛИСИДАГИ МАНЗАРА

Расмхона ҳовлисида
От, айиқ... хутукчалар
тулуми.
Бола шодон,
Ота ундан шод.
Хутукчага миндиради
Қоракўзини.
Бола отга минар,
Ота гердаяр,
Оталик қарзини
Узмоқда гўё.
Бола бола-да,
Ҳадик билмасдан
Шерни қучар,
Айиқполвоннинг
Қулоғини бураб кўради.
Қийқиради,
Югуради,
Гўё дунёдаги
Энг ботир ўзи.
Ота кулади,
Ота ҳам ота-да.

ТАШРИФ

Офтобнинг гардишига
Қанотларини чархлаб —
Бири-бирини шарҳлаб,
Қалдирғочлар кўп абжир
Янгратади валфажир:
— Тоғлар, тошинг омонми?
Юргим, бошинг омонми?
Омонмисиз, сувларим.
Сиз, келбати девларим,
Яноқлари олланган,
Сочбаргаги товланган,
Офтобдай оловланган,
Барчинларим омонми?
Тўшим ёнса фироқдан,
Сувга тийгизиб келдим,
Қон томганда кўзимдан,
Лола унди изимдан —
Адрларнинг эгнига
Либос кийгизиб келдим.
Тоғлар, тошинг омонми?
Юргим, бошинг омонми?

* * *

Бешала бармоғим ҳамжиҳат этсам,
Бирлашиб, забардаст битта мушт бўлар.
Аммо букилмасдан олтинчи бармоқ,
Қавмлари билан жиққамушт бўлар.

Кимга ҳам айтаман арзу ҳолимни,
Вужудимда бор деб беъмани аъзо.
Бир ишни бошласам, доим панд берар,
Бу қандай кўргулик, бу қандай савдо.

Дали дунё кўрган битта ўзбекман,
Уруғим, аймоғим, тарихим бордир.
Аммо тарихимда олтинчи бармоқ —
Бошимда ўйноқлаб турган яроғдир.

ИСТАК

Йўқ, Атиргул дудоғида наҳорда
Шабнам бўлиб, зум қолмоққа тобим йўқ.
Юлдуз бўлиб, чақнаб, чақнаб саҳарда
Изсиз, ҳиссиз йўқолмоққа тобим йўқ.
Буюк бўлмоқ орзуси йўқ, дилимнинг
Мен ўзимни эл бағрига чоғлайман,
Кўшиқларин куйлаб, куйлаб элимнинг
Кўшиғига айланмоқни иштайман.

* * *

Эй, зот!
Сен оринга қилдинг хиёнат,
Сўнг ёринга қилдинг хиёнат,
Халқинга хиёнат қилмассанми, айт!

* * *

Умр — сув,
Умр — шамол,
кечир наргис, кечир.
Йўллар узун,
йўллар тор
Менинг нима айбим бор?

ЭРКАЛАШ

Феруз қизим,
Ширин сингил.
Чарос узум —
Бир шингил.

БУНЧАЛАР ШИРИН

Ишқдан юпанч изладим.
Татиб гулгун майидан
Лов-лов ёнди юзларим.
Наволанди сўзларим.
Бунчалар ширин бу он
Бўйларингдан-ей, райҳон.

Орзуманд кўнглим — осмон.
Нур сочиб кирдимۇ ой?
Юрсам йўлим чароғон,
Кулсам, тўкилар райҳон,
Бунчалар ширин бу он,
Бўйларингдан-ей, райҳон.

Куйлаб-куйлаб ўтарман.
Ишқ ҳаётнинг гулидир
Дасталаб, кўз тутарман.
Васлинг хумор этарман.
Бунчалар ширин бу он,
Бўйларингдан-ей, райҳон.

КЕЗИ КЕЛГАНДА

Кези келганда —
Босар тусарингни
билмай қолганда,
Енгил-елпи,
Ялтироқ,
Қуроқ,
Алдоқлар
Ақлу ҳушингни олганда —
Эсдан толганда.
Ҳу пахтазор
Далаларга боқ,
Оппоқ,
Сочлари ёйилган
Момонг каби
букчайгандир тут.
Ундан ҳам кексадир,
Пешонамдаги ажинлардай
Шудгор бўлиб
Ётган бу юрт.
Ёки
Узуни чўзилган,
Калтаси узилган.
Болаларининг ризқи
кўйида юрган
Отанг каби,
Эгнидаги тўни каби,
Титилиб
Ётибди бу юрт.
Эшитганмисан,
Ёв босганда
Соқчиси бой бўлиб кетган юртларни.
Болалари қўрққанидан
Соқов бўлиб қолган
Юртларни...
Эртақлар тингла,
Эсингни йиғиб ол
Тўрамнинг
кўзларини
Ёғ босган ўғли.
Кези келганда.

ИЗЛАНАЁТГАН СЎЗ

Бир сўз дегим келади қониб,
Мен шу ёнар сўзни излайман,
Қалбим қонар сўзни излайман.
Вақтнинг панжалари эса,
Бўғ-зим-да!

УСТОЗ МИРТЕМИРНИ ХОТИРЛАБ

Киприкда қалқиган кўз ёши мисол,
Узилиб, тупроққа кетдингиз сингиб.
Бехос дуч келдию бу сўқир ажал
Яшамоқдан этди бенасиб.
Залворли кўчкидан ларзаланди тоғ,
Адрлар бағрини қоплади тўзон.
Қоялар оҳ тортиб кўкка санчди тиг,
Яшил япроқчалар бўлдик-ку хазон!
Киприкдан узилиб кетганингиз кез.

БАҲОЛИГА

(ҳазил)

Дарахтингдан олмаларинг тергани,
Баҳолихон, менман, боғингга кирган.
Боғларингда олмаларинг етилган,
Узай десам, япроқларга беркинган.

Бири олли, бири холли олмалар,
Кўзларимни ўйнатади ялтиллаб.
Боққа тушсам девор ошиб, ҳарсиллаб,
Олмаларинг бошга тушиди тарсиллаб.

ДАЛДА

Узр оқлай билмас ўксикни,
Ҳалок бўлган қанча шеърларим,
босиб кетди мажруҳ кўксимни.
Ўксима дил, ўксима зинҳор,
Энтикмоқда теграмда баҳор.
Ҳали не бор, роз айтар ҳилол,
Ҳали не бор, нурга чўмилар,
Қийғос чечакларга кўмилар,
Атай-чечак дамлар эҳтимол.
Ҳали гулга кўмиб ташлаймиз.
Кўздан артиб қувонч ёшини,
Йўлимизда чақмоқлар урган
Юракдаги қабр тошини...

* * *

Мен унинг мағрур нигоҳини
Севиб қолдим,
Ёлвордим,
тиз чўкиб, ялиндим.
(Ўзида йўқ нарсаларни истайди одам)
Тенгсиз қурашда
Мағлуб бўлсам ҳам,
Ўзимники қилиб олдим уни,
Энди у хонадан бу хонага,
бу хонадан у хонага,
ўтиб қайтаверади,
Менинг «занжирбанд шер»им.

* * *

Ноғора гумбурын соғинган қизлар,
Сурнайнинг сурурин соғинган қизлар.
Келинлар гурунгин соғинган қизлар,
Баҳор нисор бўлсин, бўйлариңгизга.
Ойдаи юзингизда маъсум табассум,
Изингиздан анқир, анвойи насим,
Висол тўйларига ошиқиш расм,
Баҳор нисор бўлсин, бўйлариңгизга.
Офтоб эмган жонсарақ жон — сиз.
Атласга зеб берган шўх, сиймтан — сиз,
Асли миллион-миллион Ўзбекистон — сиз!
Баҳор нисор бўлсин, бўйлариңгизга.

ОҒРИҚ

Ўтгиз иккида ёшим,
кўксимда кўрғошин.
Ким отди, ким отди?!

Ухла болам, сенга нима зарур,
менику оғриқ уйғотди.
Пирпиратиб киприкларингни
дардмандим бўласан,
мунгламга тўласан,
жилмайсам, қуласан.
Оҳ, ночор дардмандим
сенга нима зарур,
ухла.

Балки фазогир бўларсан тушингда,
Ахир ойни, юлдузларни кўргинг келарку,
Сайру саёҳатни сен ҳам қумсайсан.
Оташ аравалар қишлоқ буржидан
Очофат юҳодай елади.
Қичқириб келади.
Сен эса тош эмас, пахта чангаллаб,
Хушхол қўлчаларинг силтайсан.
Ухла болам, ухла тушларда тиниқ.

Ўтгиз иккида ёшим,
кўксимда кўрғошин.
Ким отди, ким отди?!

САВОЛ

Қиқирлаган кўзлар нени кўзляпти,
Кўзларимдан қароғини узмаяпти.
Тўхта гўзал, саволим бор, инжимагин,
Нима қилиб қўйдинг мени юрагимни?

Овлоқларда ўзим билан сўйлашаман,
Не қилайин хаёлларинг қўймаса ман,
Безор бўлдим дардлари йўқ одамлардан,
Нима қилиб қўйдинг менг юрагимни?

Эрка сумбул кокилларинг тўлғанади,
Мурчамиёнингни қучиб чўлғонади,
Вужудимда алангалар уйғонади,
Нима қилиб қўйдинг менг юрагимни?

Э, ёронлар, муҳаббатнинг дostonлари,
Бошга тушди, айтнинг топиб имконларини,
Шу қизчага юрагимнинг армонларин.
Нима қилиб қўйдинг менг юрагимни?

**ҚЎРҒОН БАХШИЧИЛИК МАКТАБИНИНГ
ТАДҚИҚОТЧИСИ, ОЛИМ МУҲАМАТАЛИ
ҚЎШМОҚОВ ЖУМАНБУЛБУЛ ИЗЛАРИНИ ИЗЛАБ
БОРГАНИДА ЗИЁД МОМОНИНГ ДЕГАНИ**

Сўраб келган сўроғингдан айланайин,
Яқин бўлган йироғингдан айланайин,
Ёқиб турган чироғингдан айланайин,
Хуш келибсан жоним болам, жон болам.
Бу тупроқда униб ўсган шоир бўлар,
Булоғининг сувин ичган шоир бўлар,
Харсангида бахшибобонг излари бор,
Изларини тавоб қилган шоир бўлар,
Хуш келибсан жоним болам, жон болам.
Осмондаги ой тўлганда қайда эдинг,
Кулунлари той бўлганда қайда эдинг,
Жуман бобонг меҳмон бўлди, келди, кетди,
Оқа-оқа сой бўлганда қайда эдинг,
Хуш келибсан жоним болам, жон болам.
Изларини излаб кепсан, қайдан топай,
Оқтов оша бўзлаб кепсан, қайдан топай,
Оқинимдан ёдгор бўлиб якиак қолган,
Елкангни тут, жоним болам, шуни ёпай.

* * *

Деразамнинг рошида гулим,
Мени қарши олар,
Мени кузатар.
Ойдинда саболар
Узатиб қўлин,
Сочларим тортқилар,
Силар, тузатар.
Деразамнинг рошида гулим
Хўрсиниб кузатар.
Ғазаби келмайди,
Яноғи ёнмас,
Ёлғиз уни суйсам,
Суйдираверса,
қучоғида ишқ топса
Ўлим.
Дераза рошида гулим,
Хўрсиниб, хўрсиниб
Куйдираверса.
Ёлғиз ўзин суйдираверса.

БАШОРАТГҮЙ ДАРВЕШ ҲАҚИДА ЭРТАК

I

Доруломон кунлар эди,
Хон даврини сурарди.
Аёнлари кун, кун оша
Ҳисоб айлаб турарди:
«Улуғимиз, карамингиз кенг бўлсин,
Қасд қилганлар тупроқ билан тенг бўлсин,
Давлатингиз бўлсин яна зиёда,
Бад ниятлар хор-зор ўтсин дунёдан,
Офаринлар етказмишдир улуслар,
Элимиз тинч, эгнимиз бут, қорин тўқ,
Бундай жаннат у дунёда тугал йўқ».
О, мақтовлар мойдай жуда ёқарди,
Гоҳ косада май чайқалар, гоҳ ҳоқон,
Аёнлари доим шундай ёқарди.
Гарчи эл тўқ, гарчи эл шўх яшарди.
Кеча кундуз бир-бирин алдашарди.
Бойнинг оғзи қийшиқ қизи сўзлаши,
Бойнинг кўзи қийшиқ қизи сўзлаши,
Бойнинг ишқи бузуқ ўғли сўзлаши
Расм эди, расо эди бу элда.
На гап-сўзлар, на насиҳат қилар кор,
Мушкулингни мушкул қилар без, беор.
Йўталганга пул бермасанг кун йўқдир,
Қадамида пул кўрмаса кун йўқдир —
Пора удум бўлган эди бу элда...

Аёнлари ошкор этмай касални,
Паноҳига берар эди тасалли:
«Улуғимиз, карамингиз кенг бўлсин,
Қасд қилганлар тупроқ билан тенг бўлсин».

II

Бир куни хон ёмон тушдан уйғонди,
Таъбир истаб то тонггача тўлғонди,
Аъёнлари хонни бошлаб мазорга,
Улуғига қаср қуриб турганди.
Эсга олиб, етти пуштин, хел-хештин,
Тонг азонда чорлаттирди дарвешни.
Синчи эди чорлатгани эл-аро,
«Эгам синчи», дерди уни фуқаро.
Хонки, деди: Эл таниган аъёнсан,
Йўқламайсан, сўзламайсан, қаёнсан?
Эл-улусим турмушидин хабар бер.
Яшашидан, туришидан хабар бер,
Тонг азонда бир туш кўрдим, алмоий,
Арвоҳларнинг бузулганми авзойи
Шул сабабдан кўнглим сезар бир ҳадик,
Хабар бергин, яшаймизми беҳадик.
«Йўқламайсан, деган хоним, бормисан,
Дўқламайман, деган хоним, бормисан,
Истаб юрган мардлар оҳи етмайди,
Айтай деса, дардлар сенга етмайди,
Мен гапирай, қабоғингни уймай тур,
Деганларим, фисқ-фасодга йўймай тур.
Қанча фозил, шоир ўтди, куймадинг,
Ҳақ деб куйди улар, ўзинг туймадинг,
Билсанг бахши, шоир элнинг юраги,
Яхши, ёмон кунда элнинг тираги,
Тингламадинг аъёнлардан ўзгани,
Аъёнларнинг мақтагани — бузгани.
Ҳокимларинг эл кўзини ёшлади,
Соянг энса, зар кўрпалар ташлади,
Фиску-фасод ин кўйдилар ҳар ерда,
Чорасизни қабиҳликка бошлади.
Ирмоқ келиб дарёларга юзланди,
Мол-дунё деб ака ука хезланди.
Яна элдан нелар сўйлай султоним,
Қўлим банди, тилим банди, ол жоним,
Ёлғон бўлса, кўзларимни ўй, майли,
Ёлғон эрса Насимийдай сўй, майли».

Дарвеш кўрдикки, хон мойил бўлиб тинглади,

Дарвеш пилла-пилла шу пилла, деб аёнларнинг кирдикорларини фош этиб, халқнинг бирини тинглаб, ўзини талаётганларини айтиб, хонини роса эмлади. Ўз ёғига ўзини димлади.

Шунча гапдан кейин ҳам ақлини йиғиб олмаса ўлдими-я, деб фикр қилди.

Хон эса ўйлади: Аёнлар фитна қилиб юрибдимикан, шундан мазорда қаср қуриб турибдимикан, деб ўзимдан қўрққан жойим бор эди. Буниси не бўлди. Ҳа, ҳеч бокиси йўқ, буям саннаб юрган, дарвешларнинг бирида, яна эл орасида валдираб юрмасин деб хаёл қилиб фармон беришни дилига тугиб, дарвешни совға салом билан кузатди.

Дарвеш кетди. Фармон ҳам битти, элга етди.

Фармон туфайли қулоқнинг бошидаги уч-тўртта дукаклар кетди. Пора олган пора бериб қутилди. Фар-фарлигича, хор-хорлигича қолаверди.

III

Замин ўз гардишида айланиб турарди. Хон қасрида у ён, бу ён юрарди. Бошига кўп ташвиш тушган, боши қозондай шишган эди. Фанимлари хуруж қилди, хоннинг ишонган ботирлари тумтарақай қочди, сирни очди. Бир бе эга уруш бўлди, ит ётиш, мирза туриш бўлди. Хон машварат айттирди. Аёнлардан дарак йўқ. Ҳокимлар аллақачон элни бузган, эл-улус хонликдан умидини узган, аёнлар ўзларича хуфя режа тузган эди.

Кўчада, ғалаёнчилар орасида Эгам синчи қулоқини бостириб, қобоғини осилтириб, саннаб, куннинг тигида қолган тошдай чаннаб жаврарди:

«Ҳокимларинг эл кўзини ёшлади,
Соянг энса зар кўрпалар ташлади,
Фисқу фасод ин кўйдилар ҳар ерга,
Чорасизни қабихликка бошлади,
Ирмоқ келиб дарёларга юзланди,
Отли ўғил отасига тезланди,
Мол-дунё деб ака-ука хезланди,

Яна элдан нелар суйлай, султоним,
Қўлим банди, тилим банди, ол жоним,
Ёлгон эса кўзларимни ўй, майли,
Ёлгон эса Насимийдай сўй, майли».

Хуллас қиссадан ҳисса шуки, хон тахтдан
ағдарилиб, қайта қуриш бир-бирини уриш, нари-
бери суриш бошланди. Таназзул жонига теккан
Эгам синчини тунов куни митинг қилаётган
аломончиларнинг орасида кўриб қолдим. Бошига
кулаҳини бостириб олган, қўлтиғига аллақандай
газетани қистириб олган, қовоғини солган, ҳа,
десам: «Тилим банди, элим банди, ол жоним,
очлик эълон қиламан», — дейди...

ТОҒАМ ТУРДИБОЙНИНГ БОЛАЛИГИ

Оғир эди яшамоқ, жиян!
Бир халта сомон нима —
Мултайган бола нима?
Бир бурда нон осмондаги оймиди?
Энамнинг кўзидаги ёшимиди?
Шамнинг шуъласимиди,
Ғингшиган нима эди?
Кўшнининг боласимиди,
итимиди?
Тунмиди,
Кундузмиди, билмадик, жиян,
43 — йил.
Аммо одамларни кўрдик,
Оғзидагин тутдилар,
Тупукларин ютдилар
Қадларини ростлашди ҳар кеч
Меҳр гулларига суяниб...

НАФРАТ

Гоҳ йўлимда дуч келиб қолган
тулкилардан қўрқмайман энди.
Бўрилар ҳам улуб, илиқиб,
Қафасларнинг қаърида тинди.

Энди қўрқсам қўрқаман фақат,
Мавруд кутмай келган ҳимматдан.
Ва яна ҳу тишлари тилло,
Лаблари қон, совуқ сумбатдан.

ҚАНДАЙ ЎТЯПТИ ТУНЛАРИНИГ ОНЛАРИМДАН ДАРАКСИЗ

Сайроқи қушлар ҳам тинган боғларда,
(Садо ҳам қолмаган у жаранглардан)
Хаёл оқар масрур чоғларга
Ўт ола бошлайман ёнар ранглардан.

Ана, осойишта оқшом тушмоқда,
Ошифта қалб зарбин тинглагуси ким?
Ана, ой ўйинга арқон эшмоқда,
Мени бўсағада ғамгин кутар тун.

Юлдузлар сен билан суҳбат қурарми?
Улар менга заъфар, маъсум кўринар,
Ой сенга маҳлиё, шодон куларми,
У менинг бошимда йиғлаб ўтирар.

САБАБ

Оқ шеър

Сен, «толесизман» дединг,
«Бахтсизман», дедим мен —
Хўрлаб, тортган изтиробингни.
«Қарс» ёпилди эшик,
Деразалар зириллаб кетди.
Қалқиб кетди, гулдор пардалар,
Гулдондан гуллар дув тўкилди.
Инградди бешикни зардалар
Зулумот устимга йиқилди.

КАМЁБ ОДАМ

(Ҳангома)

Пичир-пичир, шивир-шивир ҳар панада,
Бугун бошлиқ сайлов эмиш корхонада.
Ким бўлса ҳам бўлсин деймиз диёнатли,
Устоз бўлсин бизга сирдош, қиёматли.
Биров дейди: «Бу курсига Норов лозим,
Планимиз юз бўлади қишин-ёзин.
Қўйиб берсанг юлдуз урар нарвонсиз ҳам,
Кўрасизлар сайланса у бўлмаймиз кам».
Инкор келар тўлқин-тўлқин, қалқиб-қалқиб,
– Эй, бўлмайди, умри ўтар бизни чалпиб.
Биламизу ўша Норов кимлигини,
Луқма кўрса елкаси йўқ, думлигини.
Яна биров ёниб-куйиб ҳар томонга
Маънилатар: «Овоз беринг Эломонга,
Биларсизлар ўзи жуда ювош одам,
Қўй оғзидан чўп олмаган ул муҳтарам».
Инкор келар тўлқин-тўлқин, қалқиб-қалқиб
(Ҳамма қулар елкаларин силкиб-силкиб)
– Эй, бўлмайди, бу номзодни қўйгин Козим.
У бош бўлса, сен бўларсан Бош мулозим,
Бошлиқ олиб бошлиқ қўйиш кўпнинг иши,
Баҳонада баҳоланди ўттиз киши.
Ким кимлигин билмоқ бўлса устозини,
Қўйиб кўрсин бошлиқликка номзодини.

ЁЗУВЧИЛАРНИНГ ДЎРМОНДАГИ БОҒИДА БЎЛГАН ВОҚЕА

Биз — тўрт-бешта баҳсталаб ёшлар,
Ажиб ҳолнинг чиқдик устидан.
Бир зот ҳайрон, бошини қашлар,
Кўмак сўрар яқин дўстидан.

Кулангири бор экан — зотдор,
Суви сувда, дони ҳам донда —
Уйда ҳар не бўлсада тайёр.
Тухум босар экан Дўрмонда.

Баҳсга тушдик биз аҳли толиб,
«Товуқдами, хўроздами айб».
Жўжаларин олдиға солиб,
Хўроз кетган эди мунғайиб...

Оқшом тушди, яшнади Дўрмон,
Юлдузлар ҳам кетди чарақлаб.
Кулангир ҳам айлаб хиромон,
Кўноғиндан чиқди қа-қалаб.

КЎПКАРИДА

Ана, катта майдонда,
Тортха-торт бўлди улоқ.
Кўпкарида чаптастлар,
Тулпорлар қамишқулоқ.
Келаверса шоввозлар,
Чорасизлар йўл очар.
Мард ўлжага қўл урса,
Номардлар ташлаб қочар.
Кўпкари давом этар,
Олҳа-ол, гуррос, тўп-тўп.
Воҳа, тулпорнинг жони
Хомлар йиқилар гуп-гуп,
Қуруб қақшаб дармони.
Қий-чув оломон, оҳ, воҳ,
Ҳеч ким қулоқ осмайди.
Ўртадаги улоқни
Тақимга ҳам босмайди.
Ҳаё, ҳайт, ҳей тулпорим.
Томирда жўшди қоним,
Бу қандай ётиш, туриш,
Жонимга тегди мани,
Улоқсиз чопавериш.

АДАШГАНЛАР ҚҰШИҒИ

Ишқ муҳаббат эмас экан, ақлим олди.
Бевафо ёр юрагимга алам солди,
Осмондаги ойни ваъда қилган ёрим
Бошимга иш тушганида қайда қолди?

Кўнглин берган ёшлигида айрилмасин,
Ҳеч бандаси тўғри йўлдан тойрилмасин,
Парвозга шай қанотлари қайрилмасин,
Ишқ муҳаббат эмас экан, ақлим олди.

Жафосининг кишанлари узун бўлди,
ИШҚ дунёси қуюн экан, кўзим тўлди,
Осмондаги ойни ваъда қилган ёрим
Бошимга иш тушганида қайда қолди?

АЛДАНГАН ҚУШ ҚИССАСИ: 1988

Бу қандай тадбирдир,
Бу қандай тақдир.
Ҳар битта золимга
Битгадан посбон.
Аҳли авомларнинг
Паноҳи — осмон,
Осмон билан ернинг
Ораси чоҳдир.
Ғариблик манглайга
Битилган таҳқир.
Алҳазар, алҳазар,
Самога боқдим,
Туннинг кўрпасини
устимга тортдим.
Чирқираган руҳлар
Кўзини ёпдим,
Тушакча бўлмади,
Бу қора осмон.
Ватан, деб, Ватан, деб
Нидолар келди.
Бошни ер урдим,
Ё, алҳазар, деб,
Етти қават ердан
Садолар келди.
Ҳайратимнинг
Қора отида,
Кўллари чўзилган,
Бекафан ё, раб,
Ватан, деб, Ватан, деб
Гадолар келди.
Илҳақ нигоҳларга
Малҳами сўз йўқ,
Рост сўз йўқ,
Дўст кўз йўқ.
Тортганинг оҳдир,
Осмон билан ернинг
Ораси чоҳдир.
Кўксингда чирқира

Кишанланган рух,
Учиб кетолмайди
Ковокибларга,
Учиб кетолмайди,
Алданган бу қуш.
Қайдан берсин,
Нимасин берсин,
Гадолар кўнглини
Қандай қилсин хуш.
Бисоти бўлмаса
Қафасдан бошқа.
Алданган бу қуш.

КҰНГЛИМ ТОҒДАЙ ЮКСАЛДИ

Дийдорингга тўйай, деб,
Кўриб, ором олай, деб
Дала – тузни тўлдириб,
Лола бўлиб чопгандим,
Бола бўлиб чопгандим,
Чўлпон эдим осмонда,
Аямасдан уздилар,
Кўкайимни эздилар.
Жайронгинам – Истиклол!

Етай, дедим, тинмадим,
Алдовларга кўнмадим,
Худди ўзинг сингари
Тоғу тошдан ошдим мен,
Дийдорингга шошдим мен.
Сиртлон бўлиб чопдилар,
Қоплон бўлиб қопдилар.
Ҳайронгинам – Истиклол!

Тоқатларим тоқ бўлиб,
Умидим сароб бўлиб,
Акаю укаларим,
опаю сингилларим,
тенгқур даврадошларим,
метиндай бардошларим,
Эгатга сочилганда,
Умидлар янчилганда
Дармонгинам – Истиклол!

Ҳур замонга етмоқлик
Армон эди кўнгилда.
Зўр замонга етмоқлик
Армон эди кўнгилда.
Туғилдинг, кўкдаги моҳ
Тилло бешигинг бўлди.
Кўксим тоғдай юксалди,
Кўнглим эшигинг бўлди.
Бошимда бор байроғим,

Мадҳиям бор — янроғим,
Тинчлик, Тенглик — яроғим!
Туғром бор — кўз қароғим!
Борми мендан бойроғи?!
Қадамингга ҳасанот,
Хушҳолгинам — Истиқлол!
Иқболгинам — Истиқлол!

* * *

Сайрасам булбулдай, Ватан меники,
Яйрасам тўрғайдай, осмон меники,
Тўшимга ҳуриллаб тегар ҳаволар,
Қалбимга қуйилар тонгдай наволар.

Толеда истиқлол жамолин очди,
Мушаклар порилаб сочқилар сочди,
Сурурга тўладир еру осмоним,
Истиқлол муборак, Ўзбекистоним!

Тилаклар тилайман, тонгдай мунаввар,
Босган ҳар қадаминг хайрли, зафар.
Сен ўзинг шавкатим, сен ўзинг шоним!
Истиқлол муборак, Ўзбекистоним!

АЛИШЕР УКАМГА

Алининг қиличи қўлингда,
Лоилоҳа-иллоллоҳ дилингда.
Имонинг ёр бўлсин йўлингда,
Шербилак йигит бўл, укажон.
Ерни сев, элни сев, бўл омон,
Роҳатинг, сиҳатинг Ватандир,
Жонинг ҳам жаҳонинг Ватан, бил.
Отангу онангда ният шул,
Номингга ушбу шеър — Алишер!

ПАРКЕНТ ТОҒИДА

Шеър ёзмай бўларми, Паркент тоғида,
Арчалар, бодомлар, майсалар — бахмал.
Гўзаллик пориллар ҳамма ёғингда.
Шеър ёзмай бўларми, Паркент тоғида.
Чўққида зумраддай йилтираса қор,
Пойингда лолалар урсалар чаппар,
Кувонч, қувонч сўроқлаб сени
Бўсаганда турса ҳар наҳор.
Шеър ёзмай бўларми, Паркент тоғида,
Мен ёздим, ҳисларим гўдак сингари
Ўнгуларда энтикди, чопди.
Диққинафас шаҳар қовжиратган дил
Паркент кучоғида бир ҳузур топти.
Шеър ёзмай бўларми?..

* * *

Қарға, зот бор ҳаётда,
Қузғунлар борлиги рост.
Ўнгу сўлинг гумонли —
Ғужгон мор бор ҳаётда.

Яна не бор, билмадим,
Аммо яна қайдадир,
Дўст йўлида менингдек
Интизор бор ҳаётда.

ТИЛАК

Мен кўрган кунларни
сен ҳам кўра қол.
Лекин бил, кун битта,
биттаю битта.
Кун кўрмоқ бўлганнинг
сони мингтаю
Кўрмоқчи бўлганга
Ўша кун йўқ-да!

ОҚТОШ ҚАСИДАСИ

Қоратоғнинг кўз илғамас қирига чиқиб,
Ислош шоир дoston айтган ерига чиқиб,
Боқиб турсам, Оқтош элим кенгликларига
Шоир қилиб юборади она заминим.
Жорқудуғин милдир-милдир булоқлари бор,
Адир тўла кўю кўзи, улоқлари бор,
Шайдо қалбнинг жавоби йўқ сўроқлари бор,
Тақим ўпар қирқ кокилга жамалак осган,
Бинафшалар териб, ҳуркиб, лабига босган,
Оҳулардай қизларининг кўш балдоқлари,
Қалам қошли, қаро қошли қизғалдоқлари,
Алвон-алвон чечаклари, лолалари бор,
Дўмбираси кўлдан тушмас, болалари бор.
Айтаверсанг адо бўлмас дoston бу маскан,
Куйлайверсанг, куйга сиғмас бўстон бу маскан,
Қандай гўзал, она юртим баҳор чоғлари,
Боқиб турсам, шавқим келиб сўлу соғлари,
Шоир қилиб юборади она заминим.

* * *

Бизлар ҳали бола эдик,
Бизлар жуда ёш эдик,
Алданганга ишонувчан,
Ландавур, ювош эдик.
Гоҳ жинларни пойлар эдик,
Жийдаларнинг остида.
Ййдоққа ҳам сиғмас эдик,
Қурвон жинни дастидан.
Гилдиракдай гилдиради,
далли-ғулли болалик.
Жин-ажина дейишсалар,
кулгучи бўлиб қолдик.
Ажаб ҳаёт фалсафаси,
Жинлар ҳам улғаяркан.
Дуч келишса паналатиб
Жиндай чалиб тураркан.

КУЗАТИШ

Бундан ўн йилгина аввал,
Сокин эди қишлоқ — шовқинсиз.
Аҳён-аҳён кўктойлар
Ириллаб қўярди шарпага.
Бундан ўн йилгина аввал,
Кўеш болишига бош қўйган ҳамон,
Кўчадан қайтарди ҳамма —
Мўъжазгина қулбалар томон.
Сўнг кўчада, ҳовли сатҳида бошланади
Ит, хўроз, мушукларнинг юриши.
Ҳаёт тикилади мўъжаз гўшага.
Энди эса... хўрознинг бир уйқуси учди.
Ҳамон автолар елар,
Ўсмир укам ишқий кинода.
Юлдузларга боқаман, юлдузлар,
Ўзгармай қолдингиз бир сизлар...

* * *

Мен шеърлар ёзмайман,
ёзганлар ёзсин,
Гуруҳбоз ўқисин, ақлдан озсин,
Кўксимда ловулар ҳасратлар,
Нафратлар ёзаман, нафратлар.
Оч қолган мушукдай чанг солиб,
машина бўлишар бирлари,
Бирлари увонсиз қолишиб,
Ётарлар тушда ҳам олшиб.
Бошқаси итдан хор, талашар,
Мансаб, деб тавонни ялашар,
Кўксимда ловулар ҳасратлар,
Нафратлар ёзаман, нафратлар.
Бетгайлар кетади, бек қолар.
Беклар ҳам ўтади, эл қолар,
Кўксимдан оғриқни ким олар,
Нафратлар ёзаман, нафратлар.

БАҲОР ТАРОНАСИ

1

Яратганга минг бора шукур,
Баҳор кепти бизни сўроқлаб.
Сумалакжон бағишлар ҳузур,
Ялпиз анқир, кўп мақтовталаб.
Лолаларни босдим бағримга,
Гулханида ёнай, деб тамом,
Шу тонгда эрка бир дона шудринг
Бўса каби қўнди лабимга.

2

Қалбда масъуд муҳаббат ийди.
Ҳарир либосини кийди, маҳбубам —
Толбаргак кокили тақимни ўпган
Баҳорни ўхшатдим эркатой қизга.
Ибони билмайди, на билар ишқни,
Гулу чечакларни бошига сепган.
Дунёнинг ташвиши унга бегона,
Офтоб изларидан олади ўпич.
Чақмоқ йўлларида далли-девона.
У пари бепарво ариқ лабида
Қиқирлаб ялпизга кўнглин очади.
Шаббода юлқилаб рўмолчасини
Далаларга олиб қочади.
Дунёнинг ташвиши унга бегона,
Бир зум суқланар-да қизгалдоқларга,
Қиру адирларга бўлар равона.
Ҳисларим қалдирғоч каби бошида
Энтика, энтика бўлар парвона.

ҚАРИ ДАРАХТНИНГ ОРЗУСИ

Киприкнинг чангича
Кўрмасанг кўрма,
Лек, олуца лабингни бурма.
Мен ҳали бир гуллай,
Ҳали бир гуллай...

Муҳаббатнинг йўқдир адоғи.
Ларзон-арзон шотут шохидай
Бошгинангга бир бор эгилай.

Муҳаббатнинг йўқдир адоғи.
Киприкнинг чангича кўрмасанг ҳамки,
Шайдо бўлиб юрмасанг ҳамки,
Сирларингни шамолга сочгай
Лабларингда ўша кез қолган,
Болга тўла шотутнинг доғи.

БЎЛГАН ҲАНГОМА

Бошда дўппим чамбарак,
Келар эдим, шом эди.
Гўшам қишлоқ буржидаги
Пастаккина том эди.

Юрагимга кўрқув солди,
Лабга тошди учуқлар.
Бирдан мени ўраб олди
Ўзимизнинг кучуклар.
– Капакалла, ҳой сен кўктой,
Не жин чалди сенларни?
Ириллашар гапга кўнмай,
Гажак қилиб думларин.

Одат эди емак ташлаш,
Билсам бугун суяк йўқ.
Итнинг иши ғажиб ташлаш,
Қалт-қалт титрар, оёқ йўқ.

Тавба, одам тирик юрса,
Не неларга дуч келар.
Келиб, келиб талаб турса,
Ўзинг боққан кучуклар.
Бир пайт қайдан келиб қолди,
Бир оқсоқол «уҳ-ҳу»лаб.
Кучукларни қувиб солди,
Ҳасса билан «ҳу-ҳу»лаб.

Чақчақлашиб жилдик омон,
Итлар ҳурар, биз юрсак.
Бобой деди: «талар ёмон,
Ўз кучугинг қутурса».

Эҳтиётни қилдик албат,
Ташлаб дадил қадамлар.
Ёдда қолди лекин ҳикмат,
Огоҳ бўлинг, одамлар.

Татаббулар

Хабар топдим дунёнинг яхшию ёмонидан,
Жонингга бир баҳра йўқ, сарви хирамонидан.

Найлайин Машраб янглиғ, дилимда чайқалур
оҳ,
Эътибори топмадим, даври давронидан.

Кимгаки кўнгил очдим, ўз дардидан суйлади,
Малҳам бўлмоққа бир сўз келмади забонидан.

На туққанинг эш бўлар, бегонани нари қўй,
Тўққиз пулин ўттиз дер, айрилиб имонидан.

Кечди бошдан ақида: Ўктамо бўлма жунун,
Излаган топди айбни чордевор замонидан.

* * *

Ўн саккиз йил дема, юз саксон йил ўлса улдурур
Ҳусн шоҳи, ул балоларким кўзу қошиндадир.

Алишер Навоий.

Кўзу қоши жонима не бало ўлди найлайн,
На кўзи, лаби лабина лабдин мухаммас бойлайн.

Тор-мор этса кўнгилни киприги лашкарлари
Бир қадам узлату беҳишт қай бирини сайлайн.

Рашк этиб тунлар кўзима яширсам сиймосини,
Юлдузлар тўшиға кўнгай, қизғонишиб мандайин.

Мен киму Мажнун ким, ишқ дайрининг саҳросида,
Хобида ашқлар сочиб, ўксук кўнгилни намлайн.

Ул моҳ эрур кўкдаги, тубандаги оҳман ўзим,
Оҳ, десам офтоб куяр, баҳри муҳитин ғамлайн.

Эй, Навоий, байт аро байтлар келар жон оғзидан,
Байтларимдан бўйнига шода маржон тайлайн.

Ўн саккиз ёшинда ул қатлим сўрар васли учун,
Ўктамо, очғил дилингни, пайкона нишон айлайн.

ЭРТАКДАН СҮНГ

Эртак тинглаб ўсса бола мард бўлади,
Эртакларда доим оғир шарт бўлади,
Жин-ажина, алдаркўса, ялмоғизлар,
Тароқ — ўрмон, кўзгу — дарё, учқур отлар...
О, уларни англамасам дард бўлади.
Гилдиракдай гилдиради болалик ҳам,
Ҳаёт ўзи бир гаройиб эртак экан,
Учқур отим қайда қолдинг озор етди,
Чангалзордан ўгаётсам қоқ тушда мен,
Алдар алдаб, ажиналар чалиб кетди.

ТУШОВЛАНГАН ТУЛПОРЛАР ҲАҚИДА ШЕЪР

Титратар қалбини уюр гурроси,
Кўзида чақнайди юлдузлар.
Умидлар жонланар қалбининг
Пучмайган, ҳилвиноқ буржида,
Тушсайди кўзига оҳ, кўзлар!
Онасининг бўйи қалқар думоқда,
Майсанинг бўйларидай,
Онасининг кўйи қалқар қулоқда.
Сойларнинг куйларидай.
Сойларнинг куйлари сўнмайди,
Кўзидан ёмғири тинмайди.
Яғринига теккан кафтдан дилдирар,
Оҳ, бу тафтсиз кафтлар бир кун ўлдирар.
Ёллари ёмғирдай ёғилар...
Кўзига боқсайди одамлар!
Киприкда ялтироқ ёш турар.
Ёш эмас, ёш эмас, ёш эмас,
Хиёнат излари — доғ улар.

ҚОРГА

Ҳой оппоқ қор, оппоқ қор,
Жунжиктириб ҳаммани
Виқорланишинг бекор.
Бўрон бўлиб чопсанг ҳам.
Ҳақу ноҳақ изларни
Оғушингда ёпсанг ҳам.
Борлиқ узра гилдираб,
Офтобнинг келиши бор.
Фош бўлганда сирларинг,
Бойчечаклар қиқирлар,
Қизаради қирларинг.

СОҒИНЧ

Қўз ўнгимда яна қишлоғим —
Ўнгланади: йўл, анҳор, дала,
Ва райҳоннинг ҳидидай бир зум
Ҳовлимизда таралган алла.

Супамизда тупроқ ҳовури —
Сув сепасан сен кўшиқ айтиб...
Тингач бир зум шаҳар говури
Хаёлингга кетасан қайтиб.

ШОИРНИНГ ИЛҲОМ ПАРИСИГА ДЕГАНИ

Кутиб тур, фариштам,
Инжимамай бир оз.
Асли дийдорингга
Зорман-ку ўзим,
Ана столимда
Қалам ва қоғоз,
Сенинг ҳар жилвангга
Тайёр турибди.
Аммо васлимизга
Ҳалал бергувчи
Хонамизда
Янганг юрипти.

БАХТИ БЕЗАВОЛ ҲЙНАР...

Ҳғирлаб оромимни
ул соҳибжамол Ҳйнар,
Нигоҳи оташ қизнинг
изида шамол Ҳйнар,
Толим сочлар солланиб,
Зарафшондай зарланиб,
Яноқлари олланиб
бахти безавол Ҳйнар.
Дўпписи чамангулдир,
сочи сумбул, сумбулдир.
Юргимнинг қизларига
нисор бўлган кўнгилдир.
Латофатли дилдорнинг
измида ихтиёрим,
Элимда бахтиёрим,
Қошингда ҳилол Ҳйнар.
Даврон сенинг куйингда,
имкон сенинг куйингда
Ҳртанар бўлди энди,
бу жон сенинг кўйингда.
Жон Ҳртанса Ҳртансин,
ошиқлигим англатдим,
Ғамзадор ситамгарим,
Кўзингда савол Ҳйнар.
Баҳор мадҳи кўшиғим,
дилдор мадҳи кўшиғим,
Висол мадҳи кўшиғим,
иқбол мадҳи кўшиғим.
Ёшлигимдай сарафроз,
Ишва қилиб, қилиб ноз
Кўшиғимга жўр овоз,
Бахти безавол Ҳйнар.

АРЗИМ БОР

Сочи қирқилган қизлар,
Жамалаклар осмайди,
Ороланиб, олланиб,
Бир-бир қадам босмайди.
Айтинг ёрга арзим бор,
Жамалаклар бойласин,
Кокилларин қирқ ўриб,
Белларига тайласин.
Замонамнинг қизлари
Ўз қадрини билмайди.
Уялишиб, орланиб,
Атлас кўйлак киймайди.
Айтинг ёрга арзим бор,
Атлас кўйлак кийсин ёр.
Атлас кўйлак гўзалдир,
Атлас кўйлак танга зеб,
Менга ёрни кўрсатинг
Атлас кўйлак кийгазиб.

ЭРТА БАҲОР ЧОҒИ

Менинг умрим, галаён умрим,
Пойларидан ўтса-да чошиб
Ташрифимдан беҳабар қолар,
Адирларга бошин кўйганча
Елкасига ола тўн ёпиб
Ухлаб ётган хорғин Боботоғ,
Ҳайқираман: «Ҳайё-ҳайт», — дея,
Қизқўрғоннинг жарангосидан
Титраб кетар бир ҳовуч бу тан.
Бўзтўрғайлар чарх урар дилтанг...
Кўзларини оча олмайди
Маст уйқуда ётган бу маскан!

* * *

Тўлин куз,
 тўлиним,
Бўлинди хаёлим,
Қаршимда хўрсиниб турасан атай,
Мен сени суймайман,
 суймасам нетай.
Қақажон баҳорни
 қўмсасам нетай.
Баҳоринг вафосиз, қўй уни дейсанми?
Суюкли ёр бўлай,
Ёнингда бор бўлай,
Мен ўзим дейсанми?
Тўлин куз,
 тўлиним,
Бўлинди хаёлим.
Мен сени суймасам,
Баҳорни қумсасам нетай.

* * *

Мен кутган деразалар очилди,
Эпкиндан энтикар ҳарир пардалар...
Баҳорда гулларнинг сири очилди
Мен пайдо бўламан тош кўчаларда.
Эртадан кечгача дайдиб юргани.
Ва кўргани у деразада
Сири фош гулларнинг титраб турганин.

БАЛОҒАТ

Ой суруниб кетди
бир жуфт сояга.
Хижолатдан пилдираб кетди,
Этаги илашиб қолди қояга.
Шошиб, ҳали ҳушин йиғмасдан;
Адр бўйлаб чопди юлқиниб,
Ҳаяжонли, титроқ вужуди
Адрга ҳам қолди сиғмасдан.
Ишқ қўшиғи тебранди шу тун,
Шу тун қўшиқ оҳ, янгроқ эди.
Ер осмонга яқинроқ эди.
Тунни афзал билдик кундуздан,
Сояларимиз майсаларга йиқилди.
Уялиб йироқлашди ой биздан,
Эҳ юлдузлар, юлдузлар-а,
Болалик қилди, тикилди.

* * *

Бу тонг қувонч бўлиб порлади қуёш
Қушларни бағрига чорлади қуёш,
Қувончдан бинафша кўзларида ёш,
Наврўзи оламини ёрлади қуёш.
Адрлар бағрида қушдай чулдираб,
Лола терганим бор мен ҳам пилдираб,
Кўксимда кезинди бир озор енгил
Нетай, кечикибди ошифта кўнгил
Бугун қумсаб келсам сизни лолалар
Қаршимдан қучоқлаб ўтди болалар,
Дилда ёлғиз тилак қолди, кўз тикдим
Алвон яноқларга боқиб энтикдим
Кўксингга баҳорни босиб лоладай,
Бошингда офтобни чамбарак айлаб
Юртим, югур, югур боладай!

УЧ СОНИЯ

I

Мавжлар — мавжлана, мавжлана,
авжлана, авжлана,
тўлқинга айланди.
Тўлқин ҳилолни
тутмоққа шайланди.
Бунчалар шириндир фироқнинг дардлари...

II

Солланиб сой оқди.
Кўйнида ой қалқди.
Оҳ, тўлқин кўпирди,
Кўпиги зардобли.
Бунча мурт бўлмаса қизларнинг аҳдлари...

III

Ой тонгда рангини
Сувларга ёйди-я.
Тўлқин тўлиб, тўлиб,
Қирғоқда тойди-я
Бунчалар омонат муҳаббат тахтлари
сирларни ёйди-я.

КЕЛИНЧАК

Юлдузлари бодраб ётган,
Осмон кета кетгунча.
Орзулари йўл олади
То нурларга етгунча —
Нурли йўлда хаёл сурар келинчак.
«Ҳу, ҳилолнинг учларига
тортсамикан беланчак».
Қалбига монанди қалб,
Типирчилар басма-бас.
Тунларни ёритади,
Ойдин хаёл ва ҳавас.
Оппоқ ўйлар тизгинсиз,
Қовжираган лабларда
Меҳр учади унсиз...
Нурли йўлда хаёл сурар келинчак.

УЧРАШУВ ЛАВҲАСИ

Сенсиз ўтаётган кунларни кўрдим —
Қалдирғочсиз баҳорга ўхшар.
Мажнунтоллар оралаб юрдим —
Чилвири чийрилган чўнг дорга ўхшар.
Булбулларни кўрдим, гулнинг шоҳида
Улар ҳам мен каби хуморга ўхшар.
Чақчақлашиб турсак деворга «кўниб».
Ойиси ҳайдади: «Ҳа, яшшамагур,
Бу ёшлар жудаям беорга ўхшар».

СЎРАНГ

Муҳаббат нелигин сиз тонгдан сўранг,
Булбулдай кўшиғи нолондан сўранг,
Нозлана, нозлана куйдиради ёр,
Ёрнинг кўчасида сарсондан сўранг.

Сувратига боқиб розин айтади,
Йўлларини пойлаб, маъсум қайтади.
Гулдасталар танлаб тонглар оттирган,
Хаёллар ўтида ёнгандан сўранг.

Садоқат синалар, вафо синалар,
Айрилиқ синалар, жафо синалар,
Ёрнинг синовидан ўтган, севилган,
Бўсалар тотини тотгандан сўранг.

ИЛТИЖО

Нега маъюс тортдинг ҳилолим?
Нега, нигоҳингда ғариб илтижо?
Ё, аён бўлдими сенга ҳам ҳолим
Ё, сен ҳам мен каби меҳрга гадо.

Меҳрдан хабарчи саболар қани?
Ҳисларим кўксимда инганиб ётар.
Сочинг каби тунлар бўзлатар мени,
Кўзинг каби тонглар юпанч излатар.
Бу йўлда сен каби бўлиб юрибман.
Яшир кўзларингни, ўт қаршимдан жим,
Сўз дема, ўзим ҳам тўлиб турибман.

БАҲОР

Новдаларнинг титроқ кафтида,
Яшил ҳаёт бошланди яна.
Мажнунтоллар елкаларига
Зарпопуклар ташланди яна,
Булбулларнинг хониши каби
Эшитилар қумрилар саси.
Сабзаланиб ариқлар лаби,
Авжланади баҳорнинг рақси.
Офтоб чалар чилдирмасини
Жиға-жиға нурга тўлдириб,
Найкамалак – раққосасини
Олқишлайман бешқарсак уриб
Она юртим, боғларинг бу кун
Юрагимдай тўлишмиш роса,
Мен ҳам баҳор янглиғ юрурман,
Кўнглим яшнар, бойчечак мисол.
Она Замин меҳрин тўлдириб,
Ҳар юракка истайман висол.

ҲОЛАТ

Ипаклар сийрилар қиз бармоғидан,
Буралиб қўнади қийиқчасига,
Қатимлар эшилар қалб арқоғидан,
Айланар бағрнинг бир парчасига,
Хаёллар тасвири қийиққа инар...
Кўчада бир товуш... ўхшар исмига...
Ойнага талпинар, нигоҳи синар,
Суянар дераза кесакисига.

ЎҒЛИМНИНГ СУРАТИГА ТАГСЎЗ

Не хаёл элитди сени, болажон,
Не ўйлар кечади мурғак қалбингдан.
Балки нигоҳингда бир олам жаҳон,
Тириклик аталмиш буюк ҳаяжон.
Хаёлот мавоси кенгдир – Жанҳундир.
Хаёлот ҳаётга тенгдир – Сайҳундир.
Пойимда оқизоқ тўлқинлар жўшар,
Сен тушган қайиқча менинг қайғумдир.

* * *

Уйқусираган қиздай
Баҳор кириб келди...
Тонгнинг чинни пиёласидан
Булбулнинг қўшиғи тўкилиб кетди.
Гулга, баргакларга, ялпизларнинг дудоғига
Титраб кетди улар, бўса тортиқ қилган
Қиздай энтикиб.

ЭНДИ

Кўзада сарғайиб туравергин гул,
Эсма ишқнинг насими энди.
Тўкилиб кетмагин, заъфарон кўнгил,
У ўзганинг хасмидир энди.

Энди сен гул эмас, нима ҳам дерман,
Сенинг ҳам жисмингда ҳаяжон сўнди.
Энди мен ошиқмас, энди мен ерман:
Ҳаммасин кўтариб яшайман энди.

КЎНГИЛ БИЛАН СУҲБАТ

– Кўнгил, яшашга кўнгил
шамолларга,
тўзонларга,
чақмоқларга,
ёмғирларга,
Дарахтлардай парвосиз бўлиб.
– Нодон, ўрган дарахтдан сабот –
шамоллар,
тўзонлар,
чақмоқлар
букса-да, қаддин,
Томирлари турар гупуриб.

* * *

Менга савол берманг
жавобим йўқдир,
Ҳаётнинг маъносин
англанг ўзингиз.
Ўтган давронимдан
бу кўнгил тўқдир,
Мен балки бир гиёҳ,
балки бир хасман,
Балки бир ирмоқман,
дарёман ўзим.
Бир томчи шудрингдан
яшнаб кетарман
Ким учун бедаво
ким учун касман,
Овутиб яшайман
ўзимни ўзим.
Менга савол берманг
жавобим йўқдир,
Дунём йўқ: ночорга
эҳсон этгали,
Ўзимдан ночордир
ўзгалар бари.
Макон йўқ
бошимни олиб кетгали.

МАСХАРАБОЗЛАРГА

Ҳаёт саҳнасига чиқиб олиб сиз
кулдираверасиз, кулдираверасиз.
Ичакларим узилгудай бўлиб,
кулавераман, кулавераман
устингиздан. Сўнг
Юзларимни тилар аччиқ ёш,
Йиғлаб юбораман
қисматингиздан.

АКС САДО

– Тўхта!
Шу ҳаво тошдай
Бўғзимга тиқилди,
Кетди бевафо.
– Кетсанг кетавер, –
Дегани қўймас
Бўғзимга тиқилган
Шу ҳаво.

ИККИНЧИ БОР ДАЛДА

Ўктам, дунё ўзи шундай яралган.
Найни кўр. Кўкайи илма-гешиқдир —
Кўксини қуйдирган ўтли тиг унинг.
Рангини кўргину ҳолин сўрама,
Сўрасанг бас, бағридан нола таралгай...

ЭСКИ МАСАЛ

— Салом, қарға!
— Салом, тулки!
Қарға эди,
Бўлди кулги.

* * *

Мажнунтоллар — қари қизлардир,
Ушалмаган орзу — япроқлар,
Оловланиб ётар кўксида.

* * *

Дарвешалига

Суҳбатлашиб турганда унинг,
Қулоғи супрадай бўлиб кетади.
Эҳтиёт бўлмасанг гапингнинг
Боласини олиб кетади.

КУЗДА АЙТИЛГАН СЌЗ

Бир сўз дегин, тўхта, йўловчи!
Ишқнинг шарпасини сезган кўнгилдай,
Мудроқ хужайралар кетсин жонланиб.
Бахтига муяссар бўлган сингилдай,
Бошоқлар мастона турсин солланиб,
Сўзларингнинг эпкинларида.

Сезяпсанми?!

Оламга сўз керак, ҳароратли сўз,
Дилдироқ дийдани илитгувчи сўз,
Келажакка элитгувчи сўз.
Токи борлиқда нафратлар эмас,
Кувончлар портласин!
Сўзлаб туруб ён,
Ёнолмасанг, кел-да боғимга
Япроқлардан ёнишни ўрган!

ОГОҲ КҰНГЛИМ

Эгри камон ҳамиша
тўғри ўқни итқитган,
Тўғрилиқ қисматидан
хабар бер кайвони тоғ.
Ҳаққим, деган шерларни
номард қўллар йиқитган.
Тақдирнинг ўйинидан
дол ўтганлар аҳли соғ.
Кўҳна дунё сиридан
бўлдингми огоҳ кўнглим.
Сутдай ойдин кечада
нечун дилимда ғашлик?
Нечун тоғлар кўп бунча,
нечун йўл чағир тошли?
Нега кўнгиллар бўшдир,
нимага бағир тошли?
Бу оламда одамзод
билмадим неча бошли?
Хаёл оқизоқлигин
қуввати дарёча бор.
Хазонрезги боғ аро
кездим, толдим, суяндим.
Малол келди эҳтимол,
ғирчиллаб кетди чинор.
Не сўйлади қисматдан,
у дам англамай қолдим.
Қисматимдан бохабар
бўлдингми огоҳ, кўнглим.
Ойга боқдим, дилдираб
тураверди бошимда
Тунга боқдим, тундлашиб
тураверди қошимда,
Сойга кўнглимни ёрдим,
оқизди кўз ёшимни.
Офтоб ёнди, ўртанди,
тилади бардошимни.
Гувоҳ бўлсанг хабар бер,
бардошдан огоҳ кўнглим,

Дўст хиёнат қилмади,
гина-қудрат, арзим йўқ,
Ишқим гулга ўрадим.
муҳаббатдан қарзим йўқ,
Дўсту душман олдида
ушалмаган орзум йўқ,
Имоним собитмиди?
Шундан ўзга фарзим йўқ,
Гувоҳ бўлсанг хабар бер,
фарзимдан огоҳ кўнглим.
Тақдир, тақдир эмасдир,
яратувчи ўзингсан.
Тақдирига қул бўлиб
турган саргардонларни
Ҳақиқатнинг кўзига
қаратгувчи ўзингсан.
Ушатгуси қай қудрат
бу асрий армонларни
Қудратимдан хабар бер,
сиримдан огоҳ кўнглим,
Мен бунёд этганим йўқ
бу фалак гардунини,
Лек бир сиқим тупроғин
кафтимга олганимда,
Темурдек исён қилар
Ватан ишқи, жужуни
Бу ҳикматми, неъматми,
ҳадсиз ўйларга толдим,
Хабар берган бегумон
ўйимдан огоҳ кўнглим.

ЎЙЛАРИМДАСАН

Қалбга тушган ишқ ўтидан
Мисли олам яшнади.
Кел, қувончимга шеригим,
Сирларимнинг ошнаси.
Исму жисминг кўздан кетмас,
Куйларимдасан, куйларимдасан.

Танга туташ, жонга туташ
Қўшиғу дostonларим.
Сен билан файзли, тўкисдир,
Куйлагувчи онларим.
Исминг такрор дилдан кетмас,
Ўйларимдасан, ўйларимдасан.

Субҳидамда розим айтсам,
Уйғонар гул ғунчалар.
Ечилур тонг-ла, наво-ла,
Дилдаги тугунчалар.
Исму жисминг сўздан кетмас,
Сўзларимдасан, сўзларимдасан.

Кел, қалбимнинг меҳмони, кел,
Марҳабо, бағрим очай.
Муҳаббатим, йўлларингда
Юлдуз бўлиб нур сочай.
Куйласам, янгроқ садолар
Куйларимдасан, ўйларимдасан.

МАҚСУД ШАЙХЗОДАНИНГ ВИДОСИ

Мен кетдим, жўралар,
Сотган жўралар,
Имонни кўксидан
Отган жўралар.
Бизни тутқин қилиб
Совуқ қафасга
Иссиқ кўрпаларда
ётган жўралар,
Сизни қолдираман
Ушбу асрда
Мен кетдим, жўралар,
салом айтгани,
Буюк бегуноҳга —
Усмон Носирга.

ҲАЁТ

Хайрли кун ботар, хайрли тонг отар,
Автолар елади, Ҳошимбой келади.
Ҳаббибой келади, Ўрозкул келади.
Суҳбат – шеър, сўнггида танқид ҳам бўлади.

Хайрли кун ботар, хайрли тонг отар,
Ўғилчам сочимдан тортқилаб уйғотар.
– Ҳаёт шу фараҳли, кечишми? – сўрайман.
Ҳаётни кўрганлар бош чайқар ташвишли,
Яшашнинг мазмуни – кураш, деб ўргатар.

Хайрли кун ботар, хайрли тонг отар,
Йўлимда Самарқанд, Бухоро, Хевалар
Кўчаси «Мана бу ҳаёт», деб чувалар.
Оромга чорлайди форомуш тевалар.

Хайрли кун ботар, хайрли тонг отар,
Худ, беҳуд саволлар инсоним,
Бошингда ўйлатар Боқаман: оҳ, жоним,
Доимо МАН билан САН келса юзма-юз.
Манфаат ёнига ман, манлар етади.
Нафсга қўл бўлиб ётади.

Манфаат, сен юҳо, тубансан,
Домингга тортасан, ютасан.
Қаъринг зўр тегирмон, айланар, айланар,
Майдалар, майдалар, эзилиб кетади САНларим.
Эзилиб кетади жонларим.
Тегирмондан ҳам,
бус-бутун чиқади МАНларим.

Хайрли кун ботар, хайрли тонг отар,
Боқаман: одамлар келишган, қуюмли,
Бириси гўзалдир, бириси суйимли,
Бир боқсанг ҳаётга бариси ярашур.
Хайронман, тушумми, ўнгимми
МАНларим, САНларга жилмайиб қарашур.

ГИТОР

Федерико Гарсиа Лоркадан

Ўрлай бошлар
гитор ноласи.
Чил-чил синар
тонг пиёласи.
Ўрлай бошлар
гитор ноласи.
Энди уни овутиб бўлмас,
беҳудадир, совутиб бўлмас!
Уввос солиб бўзлайди гитор,
гўё ўзан аро чопган сув,
гўё бўрон — изиллаган ув,
энди уни овутиб бўлмас!
Уфқ бўзлар тонг ҳақда шундай,
худди шундай бўзлар дайди ёй,
Шундай бўзлар чатнаб ётган қум,
салқин тўшли гиёҳга етмай.
Чирқирашар сўнгги бор шундай,
қушлар, тортса юҳоннинг коми.
О, қисмати шўр бўлган гитор,
Беш бешафқат тиглар қурбони!

ВАСИЯТ

Ўлсам,
кўминг гиторим билан
шарқираган сойнинг қумига.
Апельсинлар сўнгги масканим
бўлсин ранго ранг билан, агар
ўлсам.

Агар ўлсам,
буғотларда пирпирак бўлиб
шамолларга тураман қарши.
Жим...
Агар ўлсам!

* * *

Хуан Рамон Хименесдан

Ёғилади тилло баркашдан
кўз олгувчи ял-ял шарора.
Мунавварлик тўлар кўнгилга
қуйилган сайин табора.

Гўё қудуқ тубидан зилол
чашма сизиб чиққан сингари.
Талпинади осойиш билмай
ёғду ташна она ер сари.

Гул ва Юлдуз шундай ёнма-ён,
эсиб турар ҳузурбахш сабун.
Бахт тўкилиб қолган бу жойга
мовий дунё ётар ястаниб.

* * *

Бир кун кўнгил очиб шунчаки,
десам, менинг ёлғиз тилагим —
ёрим баҳор яшнаган чоғда
кийиб юрса ҳарир кўйлагин.

Пирпиратиб мовий кўзларин,
умид-ла у боқди, ирганиб,
шу дам гунча лабидан маъюс,
табассуми кетди сирғалиб.

Шундан буён май оқшомлари
бизни тақдир дуч қилиб турур —
кўчасининг бошида у қиз
оппоқ кўйлак кийиб ўлтирар.

* * *

Келди умр каби ўткинчи,
Хушлашмоқнинг сокин оқшоми.
Сўнги туғишганим, алвидо...
Мен истайман мангу яшашни!

Мажруҳ қилар қонталаш япроқ
Орзуларга тўлиқ дилимни,
Шафақланган уфқ ловиллаб...
Мен истайман мангу яшашни!

Қандай гўзал бу турфа олам!
Сўниб қолма пирпираган шам,
Мен албатта мангу яшайман,
Сен ҳам мангу қола қол оқшом!

* * *

Мени унитмагин
кутилмаган қувонч!
Ишончларим чилпарчин бўлган,
Узоқ кутганларим унитилган
Аmmo сен беқарор, кутилмаган қувонч
Унитмагин мени!
Унитмайсанми?

ЁШЛИК

Ўша оқшом эрта тонг билан
кетажакман, деганим ҳамон.
Хавотирли табассум қилди,
боқишлари сирли ва гирён.

– Нега? – деди хиёл довдираб,
гўё мен ҳам қолгум қовжираб,
ҳукм сурган сукунатдан.

– Нега? – қалбга ўт солар савол.
– Билсанг, бу юрт кенгликларида
Юрагим ҳам қичқирмоққа шай,
йўқдир ўзни оқламоққа ҳол,
хит қилади сўзлар топилмай.

– Қаён?
– Бундан жуда олисга,
баланд жойга зулмат осмони
шундай жойга, токи юлдузлар
сукут сақлаб эзмасин мани.

Кўзларига гарқ бўлди шу он,
Ғафлат босган юлдузлар, уни
сирли табассуми беркитти.

МАНСАБДОРГА

Сиз бу юртнинг шоҳисизки,
Мен гўё келгиндиман.
Сиз аъламсиз, сиз аъзамсиз,
Мен сўраб билгиндиман.

Курсингизнинг соясида
Иддаонгиз нағмали.
Ако, бундоғ пастга тушинг,
Курсичангиз тамғали.

БУГУННИНГ ТАСВИРИ

Алвасти куз келди,
Хилватларда ивирсиқ хазон
ғижиниб ётади,
ғижиниб ётар.
Кўзда ёши пориллаб офтоб
ғамига ботади,
ғамига ботар.
Кўнгил каби қораяр осмон.

Ўчоқнинг бошида
увиллар шамол.
Кунжакда гужанак
патаксақол чол.
Кампирнинг кўзида
қотиб қолган мунг.

Деразадан бақраяди тун.
Зикрга тушади қўчада шайтон.

ҲАҚИҚАТГА ЧИЗГИЛАР

I

Ҳаво — рангсиз,
Кўзга кўринмас.
Ёлгон ваъдаларга ўхшайди ҲАВО.

II

Ҳаёт — денгиз
Чўкиб ўлмаслик учун
Ҳаво тўлғизилган
Пуфакларга осилиб яшайди одамлар.

III

Денгизда бемалол сузмоқлик учун
Балиққа айланиб кетади улар.

IV

Балиқлар балиқларни ейди
Тириклик кўйида.

V

Наҳанглар наҳанглар билан курашади
Бешинчи иқлимда.

VI

Ҳақиқатга ўрин йўқ.

VII

Ҳақиқат еттинчи осмонда.

* * *

Одамлар, намунча жонингиз ҳалак,
Қўзингиз манглайга битганча-қарахт,
Ўзни ҳар ён уриб девонасифат
Оёқлар остидан излагайсиз бахт.

Назарига илмайди бу сўқир дунё
Эртага кетарсиз, қолади сағир
Кўзлари кўр дунё, кўзи кўр дунё.

Нимага дунёга келгансиз ахир?!
Жавоб тополмасдан ёш жоним ҳалак,
Кўзимда тунларим гирдикапалак.

* * *

Ризқингни бошингдан
зардай сочса-да,
итлар ҳуриб тарса,
тулкилар ғингшиб,
оғзингдагини ҳам
юлиб қочсалар.
Бўрилар овозсиз
тишин қайраса,
Пусиб юриб мушук
яйраса.

Сенга қийин экан.
«Шаҳарлик чумчуқ».

ТҮРТЛИКЛАР

* * *

Бу ёлғончи дунёсида гувоҳ бўлдим:
Ғарибларнинг бир бойлиги-кўнгил, билмадим.
Қўлим ҳам бўш, кўнглим ҳам бўш, қадрдоним,
Омонмисиз, кўнглингизни сўраб келдим.

* * *

Тўғри тирни ҳамиша,
Итқитарлар камон, бил!
Ким бўлсанг ҳам бўлгину,
Камон бўлма, омон бўл!

ҚАБРТОШДАГИ ЁЗУВЛАР

Жисмим оёғингнинг остида гарчи,
Руҳим бошинг узра парвона, бўтам!

* * *

Йиғламанг, ёнингиздаман-ку!

БАҒИШЛОВ

*Шаҳмат бўйича Жаҳоннинг 17 чемпиони
Рустам қосимжоновга*

Олтмиш тўртта каттакка
бутун жаҳонни жойлаб,
Шатранж оламида
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Пиёдалар бел бойлар,
Отлари - саман тойлар,
Фарзини шоҳни пойлар,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Оқ- қора лашкарлар мард,
ҳар наърасида бир жаҳд.
ўртада шону шавкат.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Юз йигирма саккиз мард —
Бари- шер, бари - йўлбарс.
Дона сурди басма-бас.
ғолиблик - Рустамга хос,
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Ананджон ҳам тан берди,
Адамс тошин терди,
Каспаровга дард берди,
ўзбегим кўкрак керди.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Жумла жаҳон ҳайратда,
Спортқўминг ғайратда,
ҳей, карнайчи, карнайинг,

гат-гатлатиб, сайрат-да!
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

Рустамжон, иним, укам,
Ориятимсан, бутам!
Кел, пешонангдан ўпай,
Сенга шеър ёзди ўктам.
Бир жанг қилди Рустамжон,
Зўр жанг қилди Рустамжон.

ўктам МИРЗАЁР

ИСҚИРТ ХОТИНЛАР ҲАҚИДА БАЛЛАДА

Ипак иштон, зар попук,
ялпоғингдан ургулдим.
Бошингдаги ёғ босган,
қалпоғингдан ургулдим.

Коса-товоқ, қозончанг,
Чиркит босиб ётибди.
Супургини курмаган,
Шалтоғингдан ургилдим.

Тўрт бурчакда тўрт чодир,
Иш билмайсан ивирсиб,
Лўли кейиб ташлаган,
Пайпоғингдан улгирдим.

Ундай десам, бундайсан,
Ёришмаган кундайсан.
Алиф кўрсанг калтак, деб
Соч юласан вой- додлаб,
Вой-додингга чидаган,
Аҳмоғингдан улгирдим.

Ўктам Мирзаёр

ТАСАЛЛИ

Бахтнинг нималигин билмасак-да биз,
Барча бахтлилардан бахтлироқ эдик.
Дунёнинг қувончи оёқ остида,
Барча тахтлилардан тахтлироқ эдик.

Нагоҳ, чил-чил синди бахтимиз тахти,
Нагоҳ тўхтаб қолди ҳаётнинг шаҳди.
Тўкилган бахтимиз қўчиб қора ер,
Энди балқон - балқон семириб ётар,
Ўксик кўнглимизда ҳасад ўйғотар

Ўктам Мирзаёр

8 МАРТ

(ҳазил)

Олтинчи март, индинга саккиз,
Ял-ял ёниб келади бир қиз.
Юзи олма, беллари толма,
Бол тўкади лаблари қирмиз.

Туфлисининг мих товончаси,
Ерни эмас, кўксимни ўяр.
Билибми ё билмасдан ул қиз.
Бир-бир босиб, ним қараш қилар,
Олтинчи март индинга саккиз.

Эҳ, шоирга қийин тек юрмоқ,
Гўзалларни кўрса жим турмоқ.
Хурсанд қилай, дейди дилдорни,
Пештахталар оралаб сарсон.

Совға излар чиройли, арзон,
Чўнтак қуруқ, қалблари қайноқ,
Уҳ тортади, ўртайди қийноқ,
Олтинчи март, индинга саккиз.

Ўктам МИРЗАЁР

БИТИКЛАР

* * *

Тушунмасанг,
кўрмасанг,
ҳис қилмасанг
гуноҳи нима япроқнинг.

* * *

Мен дарахтман —
Тўлғанаман зирқироқ дарддан.
Суяк ёриб чиқар қуртагим —
Барқ уради сўнг илиқ тафтдан
Кўксимдаги мунис ўртоғим.

* * *

Соғиндим сизларни сўзларим,
Соғиндим сизларни оҳанглар.
қалбим, бир куй чалиб берсанг-чи,
Энтикиб тингласин райҳонлар.

Ўктам МИРЗАЁР

* * *

Мен кутган деразалар очилди.
Эпкиндан энтикар ҳарир пардалар.
Баҳордан гулларнинг сири очилди.
Мен пайдо бўламан, тош кўчаларда,
Эртадан кечгача дайдиб юрганин.
Ва кўргани ҳу деразада
сири фош гулларнинг титраб турганин.

Ўктам МИРЗАЁР

БОЛАЛИКНИНГ СҮНГГИ КУНИ

Кўз ўнгимда дардисар бола
Дайдиб юрар бесар, беимкон.
На оҳ чекар, на торгар нола,
Хаёлимни айлаган макон.

-қандай ташвиш бошингда, айтгин,
топай дейман дардингда чора?
Ялинаман: - Гўшангда қайтгин,
кутар унда бир қалби пора.

Оқшомда ҳам, тонг чоғи ҳам шу.
Жилғалардан маъюс ҳатлайди.
Олис тунлар мизғимасдан у,
Юлдузларни тинглайди□.

қайта қайта босар изидан,
Изларига етолмайди оҳ!
Тупроқ кўча, излар тўзғиган,
Кўнгил узиб кетолмайди оҳ!

қирда ёлғиз қолган лола у.
Йўқ, улғайиб қолган бола у.

Ўктам МИРЗАЁРОВ

Чойхонадаги бургутга

1- шеър

қари бургут, қартайган бургут,
Тумшуклари тумтайган бургут.
Айтгин, нечун бу ҳолга тушдинг,
Тоғлар қолиб, ерларга тушдинг?!
Истадингми, фаровон ҳаёт,
Текин озиқ, роҳат фароғат.
Ё, кутдингми одамдан мадат?
қайда қолди салобат, қудрат?
Тақдирингдан кечдингми? Во дод!
Топмадингми иложни сен ҳам,
Ерда жой йўқ, босгани қадам.
Ахир ерда яшайди одам.

2- шеър

* * *

Дарё шовуллайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Гуё авжланади гўзал бир баёт.
Гуё чечак ўнар кўпик изида.

Дарё шовуллайди мисоли ҳаёт,
Кўпиклар қалқади сувнинг юзида.
Яшаймиз кўпикдан излаб нафосат.
Нилуфар кутамиз кўпик изида.

Ўктам Мирзаёр

* * *

Шамол — баҳорнинг дугонаси,
Ёмиғир — ошиқларнинг девонаси —
шаррос изҳор эгар ишқини.

Ловуллайди баҳорнинг юзлари.
Ялпизлар — маҳалланинг қизлари.

Севгининг суврати шундайдир —
Шамол баҳорни етаклаб дайидир,
Шов-шов ёмғир изғийди кўчада —
Ёлқинли ҳислари қалбида.

Дув-дув гап ариқлар лабида.

Ўктам МИРЗАЁР

* * *

Ҳазил

Дум-думалоқ ер шари,
қочиб қайга борарсан.
Келиб, келиб хотинга
Юрагингни ёрарсан.

-Ақад асли шалтоқдир,
Расул малла одаммас.
Тўранг эски танбалдир.
Комил қутли қадаммас.

Сен қам далли девона,
ўтириши ўпоқсан.
-ўзингизчи? -дер хотин.
-ўзим сапол товоқман!

* * *

На улице Весна,
А, в душе зима.
Смотрю в окно,
Тьма, тьма, тьма.

Где ты гуляешь,
О чем ты мечтаешь.
Что ты меня желаешь,
Тьма, тьма, тьма?!